

राजकारणात धमाकेदार एण्ट्री

चेन्नई : अखेर तामिळ सुपरस्टार विजयने राजकारणात प्रवेश केला. रविवारी पहिल्याच जाहीर सभेत त्याने समर्थकांना संबोधित केले. यावेळी त्याने नागरिकांना भावनिक साद घातली. विजय यांनी सर्व स्वातंत्र्यसैनिक आणि शहीदांना श्रद्धांजली वाहिली आणि टीव्हीकेचा ध्वज फडकावून सभेची सुरुवात केली. आपण आपली सुवर्ण चित्रपटसृष्टीतील कारकीर्द आणि प्रचंड कमाई सोडून जनतेच्या सेवेसाठी राजकारणात प्रवेश केलाय. आपल्या चाहत्यांच्या पाठिंब्यानेच आपण येथे आहोत, असे विजयने सभेत सांगितले.

Email : vruttamanas1@gmail.com

वृत्तमानस

मुंबई/ पालघर >>> सोमवार, २८ ऑक्टोबर २०१४ वर्ष - २९ >>> अंक - १२८ >>> पाने - ८

आमचं तिकीटही फुकट आणि पाठिंबाही फुकट

पान ९

आर. एन. आय क्र. - ६६६०९/१६

किंमत : ३ रुपये

महत्ताचे

जम्मू-काश्मीरला राज्याचा दर्जा देण्यास केंद्र सहमत

नवी दिल्ली : जम्मू-काश्मीरला पूर्ण राज्याचा दर्जा बहाल करण्यासाठी केंद्रात करार झाला आहे. त्याचबरोबर लडाख हा केंद्रशासित प्रदेश राहिल. नोव्हेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात सुरू होणाऱ्या संसदेचा हिवाळी अधिवेशनानात यासंबंधीचा प्रस्ताव आणला जाईल. राज्याचे मुख्यमंत्री ओमर अब्दुल्ला यांनी २३ ऑक्टोबरला गृहमंत्री अमित शहा आणि २४ ऑक्टोबरला पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांची भेट घेतली. यादरम्यान ओमर यांनी पूर्ण राज्याचा दर्जा बहाल करण्याची विनंती केली होती. त्यांना यंदा राज्य पूर्ववत करण्याचे आश्वासन मिळाले होते. २०१९ मध्ये, जेव्हा कलम ३७० आणि ३५५ हटवण्यात आले, तेव्हा जम्मू-काश्मीर आणि लडाख हे दोन केंद्रशासित प्रदेश बनवण्यात आले. राज्यातील परिस्थिती सामान्य झाल्यावर पूर्ण राज्याचा दर्जा बहाल करण्याचे आश्वासन सरकारने त्यावेळी दिले होते. नुकत्याच झालेल्या विधानसभा निवडणुकीतही भाजपने याचीच पुनरावृत्ती केली होती.

इस्त्रायलच्या कारवाईत हिज्बुल्लाचा कमांडर, तोफखाना प्रमुख ठार

गाझापट्टी : इस्त्रायल आणि हिज्बुल्लाचा संघर्ष तीव्र झाला आहे. इस्त्रायल सातत्याने लेबनॉनमधील हिज्बुल्लाच्या ठिकाणांवर हल्ले करत आहेत. आता इस्त्रायली सैन्याने एका ट्विटरमध्ये दावा केला आहे की, त्यांनी रविवारी हिज्बुल्लावर मोठा हल्ला करत दक्षिण लेबनॉनमध्ये त्याचे तीन प्रमुख कमांडर ठार केले आहेत. आयडीएफने बिट अबेल प्रदेशातील हिज्बुल्लाचा प्रमुख अहमद जाफर माटीक, त्याचा उत्तराधिकारी आणि त्याच भागातील तोफखाना प्रमुखाच्या हत्येची पुष्टी केली. इस्त्रायलने इराणवर केलेल्या हवाई हल्ल्यानंतर हा हल्ला झाला. या तिन्ही कमांडरांनी बिट अबेल भागातून असंख्य दहशतवादी हल्ले निर्देशित केले होते, ज्यात इस्त्रायली नागरिकांवर आणि दक्षिण लेबनॉनमध्ये कार्यरत असलेल्या इस्त्रायली सैन्यावर क्षेपणास्त्रे डागणे समाविष्ट आहे. इस्त्रायलने शनिवारी (२६ ऑक्टोबर) इराणवर मोठा लष्करी हल्ला केला. ज्यामध्ये इराणचे दोन सैनिक मारले गेले. यापूर्वी इराणने या हल्ल्यात किरकोळ नुकसान झाल्याचे म्हटले होते. इराणच्या अधिकृत वृत्तसंस्थेनुसार, एअर डिफेंस बेसने या हल्ल्यानंतर सांगितले की, इराणच्या हवाई संरक्षण यंत्रणेने इस्त्रायलच्या हल्ल्याचा यशस्वीपणे सामना केला.

अमित ठाकरेंसाठी महायुतीचा 'राज'मार्ग

एकनाथ शिंदेंकडून सदा सरवणकरांना मिळाला २४ तासांचा अल्टिमेटम

प्रतिनिधी

मुंबई

महाीम मतदारसंघावरून महायुतीत शीतयुद्ध सुरू असल्याचे चित्र आहे. मनसेकडून अमित ठाकरे यांना माहीममधून उमेदवारी जाहीर झाल्यानंतर त्यांना पाठिंबा दिला जावा अशी महायुतीची भूमिका आहे. मात्र शिंदे सेनेचे सदा सरवणकर माघार घेण्यास इच्छुक नाहीत. सरवणकर यांनी आज मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे आणि उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांची वर्षा निवासस्थानी भेट घेतली. त्यामुळे महायुतीच्या नेत्यांमध्ये शिष्टाईचे प्रयत्न सुरू असल्याचे समजत आहे. यादरम्यान एक मोठी घडामोड समोर आली असून, एकनाथ शिंदे यांनी सदा सरवणकर यांना २४ तासांचा अल्टिमेटम दिल्याचे वृत्त आहे.

सदा सरवणकर यांना आपली भूमिका ठरवण्यासाठी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी २४ तासांची मुदत दिली आहे. नुकतीच सरवणकर यांनी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांची भेट घेतली. महायुती माहीम विधानसभा मतदारसंघात मनसेचे उमेदवार अमित राज ठाकरेंना पाठिंबा देण्याच्या भूमिकेवर ठाम असल्याचे एकनाथ शिंदे यांनी सदा सरवणकर यांना सांगितले आहे. राज ठाकरे यांनी लोकसभेला मदत केली होती. यापुढेही त्यांची मदत होईल असे शिंदे यांनी सदा सरवणकर यांना सांगितले असल्याचे समजते.

शेलारांनी मांडली होती भूमिका

अमित ठाकरेंना पाठिंबा देण्यासाठी आशिष शेलारा प्रस्ताव पाठवणार असल्याचे समजत आहे. सदा सरवणकरांच्या उमेदवारीला विरोध नाही असेही आशिष शेलारा यांनी स्पष्ट केले आहे. तसेच अमित ठाकरेंना पाठिंबा दिला तर जमणार नाही का? असा उलट सवालही आशिष शेलारा यांनी विचारला आहे. दरम्यान अमित ठाकरे २८ ऑक्टोबरला उमेदवारी अर्ज भरणार आहेत. सध्याच्या स्थितीनुसार, माहीम मतदारसंघात तिहेरी लढत होणार आहे. शिवसेनेकडून सदा सरवणकर, उद्धव ठाकरेंच्या शिवसेनेकडून महेश सावंत रिगणात आहेत.

शिंदे शिवसेनेची दुसरी यादी घोषित वरळीतून देवरा, तर दिंडोशीतून निरुपम

प्रतिनिधी

मुंबई

महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर महायुतीची घटक पक्ष असलेल्या शिवसेना शिंदे गटाने आपली दुसरी यादी आज, रविवारी जाहीर केली आहे. आदित्य ठाकरेंच्या विरुद्ध मिलिंद देवरा यांना संधी देण्यात आली आहे. याशिवाय मुंबईतील ५ जागांवर उमेदवार जाहीर करण्यात आले आहेत. यात संजय निरुपम, मुरजी पटेल, तुकाराम काते आणि सुवर्णा करंजे यांचा समावेश आहे.

शिंदे शिवसेनेने २२ ऑक्टोबर रोजी ४५ उमेदवारांची पहिली यादी जाहीर केली होती. यानंतर आज शिंदे सेनेने २० उमेदवारांची दुसरी यादी जाहीर केली आहे. यात भाजपाचे ३ नेते धनुष्यबाण चिन्हावर निवडणूक लढवताना दिसणार आहेत.

दुसऱ्या यादीत यांना मिळाली संधी

अवकलकुवा - आमश्या पाडवी
बाळापूर - बळीराम शिरसकर
रिसोड - भावना गवळी
हदगाव - बाबुराव कोहळीकर
नांदेड दक्षिण - आनंद पाटील (बोंडारकर)
परभणी - आनंद भरोसे
पालघर - राजेंद्र गावित
बोईसर (अज) - विलास तरे
भिवंडी ग्रामिण (अज) - शांताराम मोरे
भिवंडी पूर्व - संतोष शेडी

कल्याण पश्चिम - विश्वनाथ भोईर
अंबरनाथ (अजा) - डॉ. बालाजी किणीकर
विक्रोळी - सुवर्णा करंजे
दिंडोशी - संजय निरुपम
अंधेरी पूर्व - मुरजी पटेल
चेंबूर - तुकाराम काते
वरळी - मिलींद देवरा
पुरंदर - विजय शिवतारे
कुडाळ - निलेश राणे
कोल्हापूर उत्तर - राजेश क्षिरसागर

शरद पवारांच्या राष्ट्रवादीची तिसरी यादी जाहीर

प्रतिनिधी

मुंबई

शरद पवार गटाच्या राष्ट्रवादी पक्षाची तिसरी यादी आज जाहीर करण्यात आली. प्रदेशाध्यक्ष जयंत पाटील यांनी पत्रकार परिषद घेऊन यादीची घोषणा केली. शरद पवारांच्या राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाने यापूर्वी ४५ उमेदवारांची पहिली

अभिनेत्री स्वरा भास्करच्या पतीला उमेदवारी

यादी जाहीर केली होती. त्यानंतर २२ उमेदवारांची दुसरी यादी जाहीर करण्यात आली. तिसऱ्या यादीत बीड जिल्ह्यातील माजलगाव आणि परळी विधानसभा उमेदवारांचा समावेश आहे. यावेळी पवारांच्या राष्ट्रवादीने मंत्री धनंजय मुंडे यांच्याविरोधात परळीतून राजेशाहेब देशमुख यांना उतरवले आहे. तर माजलगावमध्ये अजित पवार यांच्या आमदार प्रकाश सोळंके यांना मोहन जगताप टक्कर देणार आहेत. तर अभिनेत्री स्वरा भास्कर यांच्या पतीला तिकीट दिले आहे.

१. करंजा - ज्ञानक पटणी
२. हिणगाटा - अतुल वांदिले
३. हिणगा - रमेश बंग
४. अणुशाकीनगर - फहाद अहमद
५. चिंचवड - राहुल कल्लाटे
६. भोसरी - अजित गव्हाणे
७. माजलगाव - मोहन जगताप
८. परळी - राजेशाहेब देशमुख
९. मोहोळ - सिद्धी रमेश कदम

जयश्री थोरातांबाबत आक्षेपाई वक्तव्य; वसंत देशमुख पोलिसांच्या ताब्यात

पुणे

जयश्री थोरात यांच्यावर आक्षेपाई भाषेत टीका करणाऱ्या सुजय विखे समर्थक वसंत देशमुख यांना पोलिसांनी ताब्यात घेतले. गुन्हे शाखेने ही कारवाई केली असून त्यांना पुण्यातून ताब्यात घेतले आहे.

बाळासाहेब थोरात यांच्या कन्या जयश्री थोरात यांच्यावर आक्षेपाई वक्तव्य केल्याप्रकरणी वसंत देशमुख यांच्यावर गुन्हा दाखल झाला होता. तेव्हापासून ते गायब झाले होते. स्थानिक गुन्हे शाखेने आज त्यांना नगर जिल्ह्याबाहेरून ताब्यात घेतले आहे. त्यांना लवकरच जिल्ह्यात आणले जाणार आहे. त्यानंतर त्यांना कोर्टात हजर करण्यात येईल. शुक्रवारी रात्री धांदरफळ येथे सुजय विखे यांच्या वतीने आयोजित मेळाव्यात बोलताना वसंत देशमुख यांनी भाषणादरम्यान बाळासाहेब थोरात यांच्या कन्या जयश्री थोरात यांच्या टीका करताना आक्षेपाई वक्तव्य केले होते. यानंतर काँग्रेस कार्यकर्त्यांनी सभास्थळी टिथ्या आंदोलन केले होते.

फडणवीस आमचे राजकीय विरोधक, शत्रू नाहीत !

प्रतिनिधी

मुंबई

सध्या राज्यात आगामी विधानसभा निवडणुकीचे वारे वाहू लागले आहेत. जागावाटप आणि अशा अनेक महत्त्वाच्या गोष्टींवर सध्या राज्यात गोंधळ सुरू असल्याचे पाहायला मिळत आहे. त्यातच खासदार संजय राऊत यांनी एक महत्त्वाचे वक्तव्य केले आहे. देवेंद्र फडणवीस यांच्याशी आमची दुरमनी नाही. ते आमचे राजकीय विरोधक आहेत, शत्रू नाही असेही ते यावेळी म्हणाले आहेत. राऊतांच्या या विधानाने राजकीय वर्तुळात उलटसुलट चर्चेला उधाण आले आहे. देवेंद्र फडणवीस यांच्याशी आमची वैयक्तिक दुरमनी नाही. ते फक्त आमचे राजकीय शत्रू आहेत, असे संजय राऊत माध्यमांशी बोलले

संजय राऊतांच्या विधानाने चर्चेला उधाण

आहेत. महाराष्ट्राची एक राजकीय संस्कृती आहे. आम्ही कोणाशीही व्यक्तिगत वैर ठेवत नाही. तसेच उद्धव ठाकरे यांचे फडणवीसांना उद्देशून असलेले, 'एकतर तू तरी राहशील, नाहीतर मी तरी राहीन', हे वक्तव्य फक्त राजकारणापुरते मर्यादित होतं, असेही राऊतांनी यावेळी स्पष्ट केले आहे.

उमेदवार मागे घ्यायला पंडित नेहरू उभे आहेत का ?

तसेच माहीममध्ये आमचा उमेदवार मागे घ्यायला तिकडे पंडित नेहरू उभे आहेत का ? इंदिरा गांधी किंवा डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर उभे आहेत? ज्यांच्यासाठी उमेदवार मागे घेण्याचा निर्णय घ्यावा. तरुण मुलांना राजकारणात लढू द्या. त्यांना राजकारण घासून घ्यायला द्या. त्यांना समजू द्या राजकारणात काय वास आहे तो. तरच त्यांचे नेतृत्व उभे राहील. आम्ही काय राजकारणात सहजपणे इथपर्यंत आले आहोत का ? असे माहीम विधानसभा मतदारसंघातून शिवसेना शिंदे गटाच्या सदा सरवणकर यांनी माघार घेतली तर ठाकरे सेना आपला उमेदवार मागे घेणार का, या प्रश्नार राऊतांनी उत्तर दिले आहे.

वांद्रे स्थानकात चेंगराचेंगरी

९ प्रवासी जखमी, दोन जणांची प्रकृती गंभीर

प्रतिनिधी

मुंबई

मुंबईमधील वांद्रे रेल्वे स्थानकातील प्लॅटफॉर्म क्रमांक एकवर गर्दीमुळे चेंगराचेंगरी झाली. या चेंगराचेंगरीमध्ये ९ प्रवासी जखमी झाले आहेत. तसेच यातील दोन जणांची प्रकृती गंभीर असल्याची माहिती सांगण्यात आली आहे. जखमी झालेल्यांना रुग्णालयात दाखल करण्यात आले असून त्यांच्यावर उपचार सुरू आहेत.

वांद्रे टर्मिनस रेल्वे स्थानकातील प्लॅटफॉर्म क्रमांक एकवर पहाटे ५ वाजताच्या सुमारास ही घटना घडली असल्याची माहिती सांगण्यात येत आहे. स्पेशल ट्रेन १६ तास उशीरा आल्यामुळे रेल्वेत चढण्यासाठी प्रवाशांनी मोठ्या प्रमाणात गर्दी केली होती. रेल्वेत चढत असतानाच झालेल्या गर्दीमुळे चेंगराचेंगरी झाली आणि यामध्ये काही प्रवाशी प्लॅटफॉर्मवर पडले. त्यामुळे चेंगराचेंगरी होऊन ९ प्रवासी जखमी झाले आहेत.

स्पेशल ट्रेन १६ तास उशीरा आल्याने दुर्घटना

वांद्रे ते गोरखपूर या रेल्वेने प्रवास करण्यासाठी प्रवाशांनी मोठी गर्दी केली होती. त्यामुळे रेल्वे आल्यानंतर प्रवाशांनी रेल्वेत चढण्यासाठी मोठी गर्दी केली आणि या गर्दीमुळे चेंगराचेंगरीची घटना घडली. या चेंगराचेंगरी दरम्यान काही प्रवाशी प्लॅटफॉर्मवर पडले आणि त्यामध्ये ते जखमी झाले. यानंतर त्यांना रेल्वे प्रशासनाकडून तात्काळ रुग्णालयात दाखल करण्यात आले. त्यांच्यावर सध्या उपचार सुरू आहेत. मात्र, यातील दोन प्रवाशांची प्रकृती चिंताजनक असल्याची माहिती सांगण्यात येत आहे.

आता अन्न शिजेल योग्यरीतीने, जळण्याची चिंता नाही.

सादर आहे SAS मेटल टेक्नॉलॉजी असणारे इंटेलिजंट कुकवेअर ज्यामुळे अन्न शिजते योग्यरीतीने आणि अजिबात जळत नाही.

WITH REVOLUTIONARY SAS METAL COOKWARE

ट्रेड इन्कार्यरीसाठी : Mumbai 88888 46779 | Marketing@vinodcookware.com

vinodintelligentcookware | Vinod_Cookware | vinod.cookware

तुमचं किचन आता अपग्रेड करा इंटेलिजंट कुकवेअर सह, याची SAS मेटल टेक्नॉलॉजी (स्टेनलेस स्टील - अल्युमिनियम-स्टेनलेस स्टील) सर्व बाजूंनी एकसमानपणे उष्णता पुरवते.

- > AISI 304 फूड ग्रेड (SS) पासून घडवलेले
- > अतिशय स्वच्छ सफाई
- > दीर्घकाल टिकणारे मॅटिरिअल
- > एकसमान उष्णता पुरवते भोजन उत्तमपणे शिजवण्यास

कुक हेलदी. कुक जल्दी.

मुंबई : गतवर्षीप्रमाणे यंदाही दिवाळीनिमित्त मुंबई आणि ठाणेकरांचा आनंद द्विगुणीत करण्यासाठी सुगी ग्रुपतर्फे वसंतोत्सव या प्रतिष्ठित संगीत महोत्सवाचे आयोजन केले आहे. त्यामध्ये द राहुल देशपांडे कलेक्टिव्ह शास्त्रीय संगीत राहुल देशपांडे यांची मेफल बोरिवली, ठाणे आणि डोंबिवली येथे २९ आणि ३०ला रंगणार आहे. राहुल देशपांडे यांच्या मंत्रमूढ करणाऱ्या आणि उंची सांगीतिक अनुभव देणाऱ्या या संगीत मेफलीमुळे यंदाची दिवाळी अविस्मरणीय ठरणार आहे. 'वसंतोत्सव' अंतर्गत २९ ऑक्टोबरला रात्री नऊ वाजता 'द राहुल देशपांडे कलेक्शन'चे दिवाळी विशेष आवृत्तीतील येथील पुष्प डोंबिवली येथील सावित्रीबाई फुले नाट्यगृह येथे गुंफले जाणार आहे. त्यानंतर ३० ऑक्टोबरला सकाळी सात वाजता ठाणे येथील काशिनाथ घाणेकर नाट्यगृह येथे हा कार्यक्रम होणार असून त्याच दिवशी रात्री नऊ वाजता बोरिवली येथील प्रबोधनकार ठाकरे नाट्यगृहात तिसरे पुष्प गुंफले जाणार आहे. राहुल देशपांडे हे हिंदी चित्रपट संगीतातील गाजलेली गाणी आणि इतर सांगीतिक आविष्कार अगदी आगळ्यावेगळ्या पद्धतीने सादर करतात. या सांगीतिक आविष्कारांचे विविध पैलू ते या मेफलीत सादर करतात.

थोडक्यात

ज्येष्ठसाठी 'मरे'वर राखीव डबा असलेली लोकल डिसेंबरअखेर मुंबई: वर्षाअखेरीस ज्येष्ठ नागरिकांचा मुंबई लोकलमधील प्रवास अधिक सुखकर होण्याची चिन्हे आहेत. ज्येष्ठसाठी राखीव डबाचा समावेश असलेली उण्यानी रेल्वे गाडी डिसेंबरमध्ये मध्य रेल्वेच्या ताप्यात दाखल होणार आहे. मालडब्बाची पुनर्रचना करून तो ज्येष्ठसाठी राखीव करण्यात येणार आहे. यामुळे डब्बांच्या संख्येत कोणताही बदल होणार नसला तरी ज्येष्ठसाठी आसन संख्येत दुपट्टीने वाढ होणार आहे. लोकलमधून ज्येष्ठ नागरिक रोज हजारीच्या संख्येने प्रवास करत आहेत. मात्र त्यांच्यासाठी राखीव आसनांची संख्या अत्यंत मर्यादित आहे. यामुळे के. पी. पुणेपुत्रम नायर यांनी रेल्वे प्रशासनाविरुद्ध जन्हित याचिका दाखल केली होती. सप्टेंबरमध्ये सुनावणीदरम्यान, ज्येष्ठसाठी समर्पित डबा उपलब्ध होत नाही तोपर्यंत, ज्येष्ठ नागरिकांना मालडब्बा वापरण्यासाठी मुभा द्या, अशा सूचना मुंबई उच्च न्यायालयाने रेल्वे प्रशासनाला दिल्या होत्या. सुनावणीदरम्यान झालेल्या युक्तिवादात लोकलमधून प्रवास करणाऱ्या ज्येष्ठ नागरिकांच्या अडचणींचा लेखाजोखा याचिकाकर्त्यांच्या वकिलांनी मांडला.

डोळ्यांचा संसर्ग वाढतये कॉर्नियासंबंधी समस्या
मुंबई: भारतात कॉर्नियासंबंधी समस्या वाढत चालल्या आहेत. देशात दरवर्षी अंदाजे २० ते २५ हजार नवीन रुग्ण आढळत असल्याचे मत वैद्यकीय तज्ज्ञ व्यक्त करत आहेत. एकूण अंघत्व सुमारे ७.५ टक्के आहे. कॉर्नियाविषयक अंघत्वाची कारणे अलीकडच्या वर्षात केराटायटिससारख्या संसर्गजन्य रोगापासून डोळ्यांच्या आघात आणि इतर गुंतागुंतीमध्ये वाढत झाले आहेत. ग्रामीण भागात डोळ्यांच्या उपचारांवर मोठी मर्यादा येते, असे डॉ. आणवल्ज आय रुग्णालयाचे कॅटरिक्ट सर्जन डॉ. रमिंत बावेरिया यांनी सांगितले. केराटायटिस सामान्यतः सौम्य जळजळ, लालसरपणा किंवा दृष्टीदोषापासून कॉर्नियावर गंभीर त्रण किंवा अपारदर्शकतेपर्यंत वाढत जातो. उपचार न केल्यास आंशिक किंवा संपूर्ण दृष्टी नष्ट होते. त्यामुळे लवकर हस्तक्षेप करणाऱ्या रुग्णांमध्ये, ज्यांना संसर्ग किंवा किरकोळ दुखापत झाली आहे, अशा रुग्णांमध्ये उपचार सर्वात प्रभावी आहे. डॉ. अग्रवल्ज आय बँक वरिष्ठ कॉर्निया आणि वैद्यकीय डायरेक्टर डॉ. प्रीती नवीन म्हणाल्या, कॉर्नियलसंबंधी अंघत्वातून सुमारे १२ लाख लोक ग्रस्त आहेत. कॉर्नियाविषयक अंघत्वाचे उच्च प्रमाण प्रामुख्याने ट्रॅकोमा आणि केराटायटिस सारख्या संसर्गांमुळे, औद्योगिक आणि कृषी क्षेत्रातील डोळ्यांच्या दुखापतीमुळे आणि अ जीवनसत्त्वांच्या व्यापक कमतरतेमुळे होते. स्वच्छतेचा अभाव, विलंबित वैद्यकीय हस्तक्षेप आणि विशेषतः ग्रामीण भागात आरोग्य सेवेची मर्यादित उपलब्धता सर समस्येत आणखीनच भर घालते.

महत्त्वपूर्ण निवेदन
वृत्तमानसचे प्रसिद्ध होणाऱ्या वार्ताहरांनीचा मजकूर स्वीकारण्यापूर्वी काळजी घेतली जात असली तरी त्यांच्या आरावाची पडताळणी करणे शक्य होत नाही. तरी आपल्या वृत्तपत्रामध्ये प्रसिद्ध होणाऱ्या वार्ताहरांनीत जाहिरदार करून, सहभागी संस्था अथवा व्यक्तींवरून व्यवाहार केल्यामुळे कोणत्याही स्वरूपाचे नुकसान व हानी झाल्यास त्यासाठी अथवा संबंधित जाहिरातीतील आरावासाठी मरिफ मीडिया अँड कम्युनिकेशन प्रा. लि.ला जबाबदार ठरविताना येणार नाही. त्यामुळे जाहिरातदाराना कोणत्याही रकम प्रेषित करण्यापूर्वी अथवा त्याच्यावारे कोणत्याही स्वरूपाचे संमतिपत्र कायदेशीर करण्यापूर्वी अथवा एखाद्या जाहिरातीवर आधारित कोणत्याही कृती करण्यापूर्वी याचिकांनी आवश्यक ती चौकशी करण्याची खबरदारी घ्यावी.

वसई, नालासोपारा, बोईसर विधानसभेसाठी अर्जोत्सवाचा माहोल

प्रतिनिधी वसई
आगा मी विधानसभा निवडणुकीसाठी उमेदवारी अर्ज भरण्याची अंतिम मुदत २९ ऑक्टोबर असल्याने राजकीय हालचालींना वेग आला आहे. आज (२८ ऑक्टोबर) वसई विधानसभा मतदारसंघातून विद्यमान आमदार हितेंद्र ठाकूर आपला उमेदवारी अर्ज भरणार आहेत. नालासोपारा मतदारसंघातून त्यांचे पुत्र आमदार क्षितीज ठाकूर अर्ज दाखल करतील. याशिवाय, महाविकास आघाडीचे उमेदवार विजय पाटील, बोईसरचे आमदार राजेश पाटील आणि स्वराज अभियानचे अपक्ष उमेदवार धनंजय गावडे हे उद्या (२९

ठाकूर, पाटील, गावडे अर्ज भरणार
ऑक्टोबर) अर्ज दाखल करणार आहेत. उमेदवारी अर्ज भरण्यासाठी कार्यकर्त्यांच्या गर्दीसह शक्तीप्रदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले असून पोलिसांचा मोठा फौजफाटा सुरक्षेसाठी तैनात करण्यात येणार आहे. उमेदवारी अर्ज प्रक्रियेत अनुशासन राखण्यासाठी प्रशासनाची जख्यत तयारी आहे. महाविकास आघाडीने वसई मतदारसंघासाठी विजय पाटील यांना उमेदवारी दिली आहे. त्यामुळे बहुजन विकास आघाडी आणि काँग्रेस यांच्यातील संभाव्य आघाडीची शक्यता मावळली

आहे. दुसरीकडे, महायुतीने वसईसाठी अद्यप उमेदवार निश्चित केलेला नाही. तर नालासोपारा मतदारसंघासाठी महाविकास आघाडीने उमेदवार जाहीर केलेला नसल्याने तिकीट मिळवण्यासाठी इच्छुकांमध्ये धावाधाव सुरू आहे. विधानसभा निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर वसई आणि नालासोपारा मतदारसंघातील राजकीय हालचालींना वेग आला आहे. नेते आणि कार्यकर्ते शक्तीप्रदर्शनाचे माध्यमातून शक्ती दाखवण्यास सज्ज आहेत. तर प्रशासनाकडून कडक सुरक्षा बंदोबस्त ठेवण्यात आला आहे.

विजय पाटील यांचे 'विजय' स्वप्न
या निवडणुकीत पुन्हा एकदा विजय पाटील आणि बहुजन विकास आघाडीचे आमदार हितेंद्र ठाकूर यांच्यात तीव्र संघर्ष रंगणार आहे. गतवर्षी शिवसेना-भाजप युतीकडून लढणारे विजय पाटील यावेळी महाविकास आघाडीतून काँग्रेसच्या तिकीटावर निवडणूक लढवत आहेत. यापूर्वीच्या निवडणुकीत पाटील यांना सुमारे २५,९५५ मतांनी पराभव पत्करावा लागला होता. २०१९ च्या निवडणुकीत हितेंद्र ठाकूर यांना तब्बल १,०२,९५० मते मिळाली होती, तर पाटील यांना ७६,९५५ मते मिळाली होती. यंदाच्या निवडणुकीत वसई विधानसभा क्षेत्रात राजकीय परिस्थितीत काहीसे बदल दिसत असून महायुती आणि महाविकास आघाडी या दोन्ही आघाड्यांमधील चुरस वाढली आहे. लोकसभेत भाजप-शिंदे गटाचे प्रभावी मतप्रदर्शन पाहता वसईत बहुजन विकास आघाडीविरोधात जोरदार तुल्यबळ उमेदवार महायुतीकडून उभा केला जाण्याची शक्यता आहे. ठाकरे गटानेही मागील निवडणुकीत बहुजन विकास आघाडीच्या विरोधात प्रभावी मते घेतली होती. ज्यामुळे महाविकास आघाडीला या लढतीत विजयाची संधी दिसत आहे. विजय पाटील यांच्या विजयाबद्दल महाविकास आघाडीचे कार्यकर्ते आशावादी आहेत. मात्र प्रत्यक्ष निकालानंतर वसईच्या या चर्चेत असलेल्या लढतीत विजय पाटील यांचे राजकीय भवितव्य ठरेल.

दिवाळीनिमित्त बाजारात इंडो-वेस्टर्नचा ट्रेंड

खरेदीसाठी मुंबईकरांकडून गर्दी
याच पार्श्वभूमीवर धोती ड्रेस, सिगार पॅट व कुर्ते, स्टोजवर्कचे घागेरे, कुर्ते यामध्ये बाजारात संध्या विविधता उपलब्ध आहे. तसेच रेशमी कपड्यांवर कुंदन बर्क केलेले स्कर्ट आणि त्यावर क्रॉप टॉप हेसुद्धा हल्ली ट्रेंडमध्ये आहे. स्कर्टवर क्रॉप टॉप व त्याला लॉग कोटी स्टाइल कुर्ता परिधान केल्यानंतर याला एथनिक लूक देता येणारे कपडे बाजारात उपलब्ध आहेत. तसेच रेशमी एम्ब्रॉयडरी, बिड्स बर्क, एथनिक गाउनला महिला मोठ्या प्रमाणात पसंती देताना दिसतात. असे कपडे खरेदी करणाऱ्यासाठी मुंबईकरांनी वादर, लांबलाग, परळ, सीएसएमटी येथील क्रॉफर्ड मार्केट, फॅशन स्ट्रीट आदी ठिकाणी खरेदीसाठी शनिवारी आणि रविवारी अलोट गर्दी केल्याचे पाहायला मिळाले. मुंबईकर कपडे आणि ऑक्सेसीरमध्ये इंडो-वेस्टर्न ट्रेंडनुसार खेदी करताना दिसत आहेत. दिवाळीनिमित्त पारंपरिक कपडे परिधान करण्याकडे आजच्या युवा पिढीचा कल असतो. यासाठी पंजाबी पटियाला, वदर, फ्लेअर्ड ड्रेस, मॅन्सी ड्रेस, भरजरी कुर्ते हे सर्व तरुणींच्या विशेष पसंतीचे पोशाख गेल्या काही काळापासून बनले आहेत.

मुंबई : घाटकोपर पूर्वेकडील सार्वजनिक उत्सव मंडळ पटेल चौकाने आदिवासींच्या सानिध्यात जावून यंदा आगळी वेगळी दिवाळी मंडळाच्या कार्यकर्ते आणि पदाधिकारी यांनी साजरी केली. आदिवासी लोकांना दिवाळी निमित्त रायगड जिल्ह्यातील उरण तालुका खारपाडा वैधिकाडी येथे फराळ वाटप, कपडे वाटप करण्यात आले. यावेळी मंडळाचे मंगेश जाधव, रवींद्र जाधव, अनिल कदम, विजय लाड, सचिन भांगे, सिद्धेश भांगे, यश जाधव, गणेश दुमणे, मनोज माळवडे, ओमकार कदम, निखिल करंबे, जितू सोनी आणि निलेश जाधव, उपस्थित होते. मंडळ पटेल चौक नियमितपणे मागील अनेक वर्षे आदिवासी भेटात बालगोपाळ व आदिवासी बांधवांसह दिवाळी साजरी करतात.

श्री विघ्नहर्ता प्रतिष्ठानच्या राज्यस्तरीय एकांकिका स्पर्धेत एमडी कॉलेजची 'ब्रह्मपुरा' विजेती

प्रतिनिधी मुंबई
श्री विघ्नहर्ता प्रतिष्ठान आयोजित १३व्या चुरशीच्या राज्यस्तरीय एकांकिका स्पर्धेत महर्षी दयानंद कॉलेजने सादर केलेल्या 'ब्रह्मपुरा'ने अंतिम फेरीत मानाचा विघ्नहर्ता करंडक जिंकून स्पर्धेतील अजिंक्यपद पटक्याने माटुंग्याच्या यशवंत नाट्यगृहात नुकताच मोठ्या दिमाखात हा पारितोषिक वितरण समारंभ पार पडला. या स्पर्धेचे नाटककार कुमार सोहनी, ज्येष्ठ रंगकर्मी नारायण जाधव, डॉ. श्याम शिंदे यांनी परीक्षक म्हणून काम पाहिले. सिनेनाट्य अभिनेते सतीश सलांगरे, रमेश रोखडे तसेच मनोहर सकपाळ (उद्योजक) सदानंद चांदे, सुरेशचंद्र तारकर समाजसेवक आदी मान्यवर उपस्थित होते. संस्थेचे अध्यक्ष दत्ता भोरे यांनी उपस्थितांचे स्वागत केले. विशाल साळवे यांनी सूत्रसंचलन केले. श्री विघ्नहर्ता प्रतिष्ठानच्या एकांकिका स्पर्धेत सिडनहॅम

महाविद्यालयाने सादर केलेल्या "कुक्कर" एकांकिकेला तृतीय पारितोषिक मिळाले. उत्तेजनार्थचे पारितोषिक कलागार नेरळच्या "ऑन टॉप ऑफ" एकांकिकेला मिळाले. लेखनात प्रथम मोहन बनसोडे (अविघ्नेया), तर द्वितीय पारितोषिक रोहित कोटेकर (ब्रह्मपुरा) यांना मिळाले. अभिनयात (पुरुष) प्रथम साई निरावडेकर (अविघ्नेया), द्वितीय-स्वप्निल पाटील (ब्रह्मपुरा) (स्त्री) प्रथम-श्रावणी ओहोहाळ (अविघ्नेया) द्वितीय रिया सूर्यवंशी (ऑन टॉप) तैपथ्य-प्रथम यश पवार (ब्रह्मपुरा) द्वितीय सिध्देश नांदलोस्कर (कुक्कर) संगीतात प्रथम-अक्षर घांगर (अविघ्नेया). द्वितीय-संकल्प झोडे (ब्रह्मपुरा) प्रकाश योजना-प्रथम सिध्देश नांदलोस्कर (कुक्कर), द्वितीय-राजेश शिंदे (ऑन टॉप ऑफ (अविघ्नेया), तर द्वितीय पारितोषिक यांना पारितोषिक मिळाली. संस्थेच्यावतीने राज जैतपाळ, अमन दळवी, विजय सक्ते, महेंद्र कुरघोडे, श्याम चव्हाण, यांनी काम पाहिले

महामुंबई शिक्षण संस्था संघटनेची सहविचार सभा

मुंबई
महामुंबई शिक्षण संस्था संघटनेच्या संस्थाचालकांला वार्षिक सर्वसाधारण सभा विक्रोळीच्या विकास हायस्कूल सामाजिक शासकीय विद्यापीठ पार पडली. सदर संस्था गेली ३९ वर्षे शिक्षण क्षेत्रात सक्रियपणे कार्यरत आहे. या सभेत संस्थेचे संस्थापक-अध्यक्ष स्व. प. म. राऊत, सदस्य स्व. बाळासाहेब हांडे आणि स्व. केशव सामंत यांच्या निधनबाबद्दल शोक प्रस्ताव मांडण्यात आला. सभेत शिक्षण विभागाच्या नर्सरी ते उच्च माध्यमिक विद्यालयांशी संबंधित विविध समस्यांवर सखोल चर्चा करण्यात आली. संस्थान्याता, विद्यार्थी सुखेबाबत प्रादेशिक माध्यमिका संस्थाचालकांनी सभेत सक्रिय शैक्षणिक संस्थांनी करावयाच्या उपाययोजनांचा आढावा घेण्यात आला, तसेच नवीन राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२० आणि राज्य अभ्यासक्रम आराखडा शालेय शिक्षण २०२४ या शासकीय निर्णयांच्या अनुषंगाने चर्चा झाली. विशेष आमंत्रित माजी केंद्रीय मंत्री, अॅड. डॉ. विजय नवल पाटील, कार्याध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य शिक्षण संस्था महामंडळ, पुणे, डॉ. प्रकाश पाटील, विद्यार्थी सहिष्णु शिक्षण संस्था, पुणे तसेच गिरीश सामंत, सुदाम कुंभार यांनी विविध शैक्षणिक विषयांवर मार्गदर्शन केले. महामुंबई शिक्षण संस्था संघटनेचे सर्व सदस्य आणि मुंबई-ठाणे येथील मराठी, इंग्रजी, हिंदी, उर्दू व इतर प्रादेशिक माध्यमिका संस्थाचालकांनी सभेत सक्रिय भाग घेतला.

त्या ४१ अनधिकृत इमारतींवर कारवाई अटळ; कारवाईसाठी पालिका यंत्रणा सज्ज

प्रतिनिधी वसई
नालासोपारा येथील आरक्षित डम्पिंग ग्राउंड आणि एसटीपीसाठी राखीव असलेल्या ३० एकर भूखंडावर अनधिकृतपणे उभारलेल्या ४१ इमारतींवर ३१ ऑक्टोबरपूर्वी कारवाई करण्याचे सर्वोच्च न्यायालयाचे आदेश आहेत. यामुळे वसई-विवार महापालिकेने या कारवाईसाठी सविस्तर मास्टर प्लॅन तयार केला आहे. या कारवाईदरम्यान कायदा-सुव्यवस्था राखण्यासाठी मोठा पोलीस फौजफाटा तैनात करण्यात येणार आहे. महापालिका सूत्रांनुसार, नालासोपारा गावातील आचोळे परिसरातील २२, २३, २६, २७, २८, २९, ३० या सर्व क्रमांकांच्या भूखंडावर सरकारी जमिनीवर बेकायदेशीररीत्या कब्जा करून

बहुजन विकास आघाडीचा माजी नगरसेवक सीताराम गुप्ता याने या जागेवर ४१ अनधिकृत इमारती बांधल्या आहेत. बोगस दस्त नोंदणी व बेकायदेशीर बांधकाम परवानग्यांच्या आधारे उभ्या राहिलेल्या या इमारतींमध्ये सुमारे ३ हजार कुटुंबे राहतात. न्यायालयाच्या आदेशामुळे ही सर्व इमारती पाडण्याची प्रक्रिया आता

अटळ ठरली आहे. स्थानिकांनी याविरोधात मोठी आंदोलने केली असली तरी न्यायालयाच्या आदेशामुळे प्रशासनाची कारवाई रोखण्यास अडथळा निर्माण होणार नाही. या कारवाईदरम्यान कायदा-सुव्यवस्था बिघडू नये म्हणून महापालिकेने मुख्य रस्त्यांना बंद करण्याचा निर्णय घेतला आहे. तसेच, इमारतीतील रहिवाशांना घरे

खाली करण्यास नोटिसा आधीच जारी करण्यात आल्या आहेत. फसवणूक झालेल्या नागरिकांसंबंधित भूमिकायविरुद्ध आर्थिक गुन्हे शाखेत तक्रारी दाखल करण्याचे आवाहनही करण्यात आले आहे. या कारवाईमुळे सुमारे ३ हजार कुटुंबांचे घर उद्ध्वस्त होण्याची शक्यता असल्याने नागरिकांमध्ये संशय आणि चिंता आहे.

घाटकोपरमध्ये ओंकार अंध केईव्हीके सोसायटीतर्फे ३६वा वस्तू वाटप कार्यक्रम संपन्न

प्रतिनिधी मुंबई
ओंकार अंध केईव्हीके सोसायटी घाटकोपर मुंबई या सामाजिक संस्थेच्या वतीने अंध महिला पुरुषांना ३६ वा दीपावली संपन्न भेट कार्यक्रम घाटकोपर पूर्व पंतनगर येथील अरुणकुमार वैद्य मैदान येथे रविवार दिनांक २७ ऑक्टोबर २०२४ रोजी आयोजित करण्यात आला होता. सालाबादप्रमाणे याही वर्षी संस्थेचे सक्रिय सदस्य देवरे पाटील, धर्मेश गिरी यांच्या पुढाकारातून दीपावली निमित्त जे वंचित आणि गरजू आहेत असे ३५०० अंध महिला पुरुष व्यक्तींना ओंकार अंध केईव्हीके सोसायटीतर्फे फराळी किराण, मिठाई इत्यादीसह खाद्यपदार्थांच्या भेटवस्तू वितरण करण्यात आले आहे. यावेळी प्रमुख पाहुणे नम्रुनी महाराज, माजी खासदार मनोज कोटक, आमदार पराग शाह, विकासक सुंदर भाई शाह,

चंद्रकांत घोषरी, यांच्यासह संस्थेचे प्रमुख पदाधिकारी देवरे पाटील, धर्मेश गिरी, नितीन शाह, विपुल मेहता आदीसह कार्यकर्त्यांच्या हस्ते भेट वस्तू वाटप करण्यात आले. दरम्यान सर्व सहभागी झालेल्या गर्जना सर्व खाण्यापिण्याची व्यवस्था करण्यात आली होती. या दिपावली भेट वस्तूंचा राज्य भारतातील कोकण, विदर्भ, मराठवाडा, पश्चिम महाराष्ट्र आणि मुंबई येथील ३५०० अंध बंधू बंधिणी आणि विधवा बहिणींना लाभ मिळाला आहे. अशा प्रकारे राज्यभरात ठीक ठीकाला दिपावली भेट वस्तू वाटप करण्यात येत असून गुजरातमध्ये ही

ओमकार अंध केईव्हीके सोसायटीतर्फे दिपावली भेट वस्तूंचे वाटप करत असल्याचे आयोजक देवरे पाटील व धर्मेश गिरी यांनी सांगितले. या वाटप कार्यक्रमात संस्थेच्या कार्यकर्ते सदस्यांनी प्रचंड मेहनत घेतली. हा उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी ओंकार अंध केईव्हीके सोसायटीचे सदस्य अशोक टी. देवरे पाटील, धर्मेश गिरी, प्रविणभाऊ तन्ना, विपुलभाई मेहता (छायाचित्रकार), कमलेशभाई ठोसानी (किरप्या), डॉ. अनिल सनेवाल, निरुषा नितीन शहा, सचिन रूपारेल, विपुल के. पारेख, भावेश गिरी आदिसह सहकाऱ्यांनी मेहनत घेऊन हा दीपावली भेट कार्यक्रम यशस्वी केला.

चर्नी रोड पूर्वेला स्टेशन जवळ साडेचार कोटी खर्चून पालिका बांधणार नवा पादचारी पूल

प्रतिनिधी मुंबई
चर्नी रोड पूर्वेला स्टेशन लागत असलेल्या महर्षी रोडवरील अपघातांना आळा बसण्यासाठी मुंबई महानगरपालिका सैफी रुग्णालयाच्या पदपथालगत साडेचार कोटी रुपये खर्चून नवा पादचारी पूल बांधणार आहे. या कामाच्या आराखड्याला महानगरपालिकेने मंजुरी दिल्यानंतर आता निविदा सुद्धा मंजूर करण्यात आली आहे. महर्षी कर्वे रस्ता हा वाहतूकीची प्रचंड वर्दळ असते. त्यामुळे रस्ता ओलांडताना अनेकदा रिस्के अपघात होतात. आता पादचारी पूल बांधला जाणार असल्याने अशा अपघातांना आळा बसणार आहे. या परिसरातील केळेवाडी येथील जुना पूल पाडून टाकल्यानंतर तेथे नवा पूल उभारला जाणार होता. त्यासाठी कंत्राटदारांने जागेची पाहणी, मूढ

चाचणी आदी सोपस्कार पार पाडून पायाचे खोदकाम करण्याची तयारी सुरू केली होती. पण या कामाला गेल्यातील रहिवाशांनी विरोध केल्यामुळे ही योजना बारागळली. त्याऐवजी सैफी रुग्णालयाच्या पदपथाालगत नवा पादचारी फुल बांधण्याची शिफारस स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी केली. त्यानुसार पुलाचा आराखडा, नियोजन, संकल्पचित्र आणि अंदाजपत्रक तयार करण्यासाठी टीपीएफ इन्जिनियर्स प्रायव्हेट लिमिटेड या तांत्रिक सल्लागाराची नियुक्ती करण्यात आली. त्यांनी एकत्रित अनुसूचीनुसार या पुलाचे अंदाजपत्रक तयार केले. ते दोन कोटी ९८ लाख ५९ हजार रुपये खर्चाचे होते.

महापालिकेने या कामासाठी निविदा मागविल्या असता बुर्कान इन्जिनियर्स अँड इंफ्रास्ट्रक्चर प्रायव्हेट लिमिटेड यांची उणे १५.४८ टक्के दराची निविदा ही

लघुत्तम देकाराची ठरली. ती मंजूर करण्याची शिफारस स्थायी समितीला करण्यात आली होती. जीएसटी, भौतिक सादलवार, पाणीपट्टी-मल निःसारण कर, दहा टक्के पर्यवेक्षण आकार आणि सल्लागारांचे शुल्क तसेच भूमिगत सेवा वळविण्याच्या खर्च लक्षात घेता या कंत्राटाची एकूण किंमत चार कोटी ५१ लाख ७० हजार रुपये इतकी होत आहे. त्याला महानगरपालिकेने मंजुरी दिल्याने या पुलाचे काम लवकरच मार्गी लागणार आहे.

४ संपादकीय

फक्त अभियान नकोय, गती हवीय

देशाला तेलबियांच्या उत्पादनात स्वयंपूर्ण बनवणे हे तसे मोठे आव्हान समोर आहे. देशे शोती प्रधान असून सुद्धा स्वातंत्र्य प्राप्ती नंतर आता पर्यंत आपण तेलबियांची आयात केली आहे. अर्थात त्यामुळे आपले आर्थिक नुकसान मोठ्या प्रमाणात होते. सरकारने उशिरा का का होईना याची जाण ठेवत पुन्हा एकदा पिवळी क्रांती अभियान सुरू करण्याचा मानस केला आहे. अलीकडेच मंजुरी दिलेले राष्ट्रीय खाद्यतेल-तेलबिया अभियान २०२४- २५ ते २०३०-३१ या सात आर्थिक वर्षांत देशाला तेलबियांच्या उत्पादनात स्वयंपूर्ण बनवण्याच्या उद्देशाने राबविले जाणार असल्याचे स्पष्ट करण्यात आले आहे. त्यासाठीच्या खर्चाची तरतूद करण्यात आली असून मोहरी, भुईमूग, सोयाबीन, सूर्यफूल आणि तीळ या सारख्या मुख्य तेलबिया पिकांचे उत्पादन वाढवण्यावर अभियानाचा भर असेल. सरकी तेल, राईस ब्रान ऑइल, आणि एरंडेल तेलाच्या उत्पादनातही वाढ करण्याचे सरकारचे उद्दिष्ट असून ते स्वागतार्ह मानावे लागेल. वास्तविक देशात ८० च्या दशकात पिवळ्या क्रांतीची सुरुवात झाली होती. देशांतर्गत मागणी पूर्ण करण्यासाठी देशात खाद्यतेलबियांचे उत्पादन वाढवण्यासाठी ते सुरू करण्यात आले. ही भारतातील सर्वांत महत्त्वाची क्रांती मानली जाते. असे असूनही त्याला त्यानंतर आवश्यक गती प्राप्त झाली नसल्याने मधल्या काळात ही क्रांती काहीशी थंडावली होती. सिंचनाचा लाभ केवळ नगदी पिकांसाठी घेतला गेल्याने हा असमतोल निर्माण झाला आहे. या असमतोलाचा एक गंभीर परिणाम म्हणजे तेलबिया आणि कडधान्यांच्या बाबतीत कधीकाळी स्वयंपूर्ण असणारा आपला देश आता मोठ्या प्रमाणावर आयातदार बनला असून त्यावर मोठ्या प्रमाणावर परकीय चलन खर्ची पडत आहे. आजमितीस भारत खाद्यतेलाच्या आयातीसाठी कोट्यवधी मूल्याचे परकीय चलन खर्ची पडते. या पार्श्वभूमीवर तेलबियांच्या उत्पादनात प्रोत्साहन दिले तर परकीय चलनाची बचत होऊ शकेल. त्याचबरोबर शेतकऱ्यांना योग्य भाव मिळून त्यांची आर्थिक स्थिती सुधारू शकेल; परंतु यंदाच्या रब्बी हंगामाकडे पाहिल्यास महाराष्ट्रात तेलबियांचा पेरा कमी झाल्याचे दिसत आहे. राज्यात मराठवाडा आणि विदर्भात तेलबियांची लागवड मोठ्या प्रमाणावर केली जाते. यामध्ये भुईमूग, करडई, सूर्यफूल आणि जवस ही रब्बीतील तेलबियांची पिके आहेत. दोन दशांकापूर्वीचा विचार केल्यास राज्यात करडईचे क्षेत्र सुमारे तीन लाख हेक्टर होते. सूर्यफुलाच्या क्षेत्रातही वेगाने घट झाली. जवसाची लागवड नगण्य राहिल. मागील काही वर्षांपासून रब्बी हंगामात तेलबियांच्या लागवड क्षेत्रात वेगाने घट होत आहे. कमी उत्पादकता, मजूरटंचाई आणि उत्पादन खर्चात झालेली वाढ ही यामागची कारणे आहेत. महाराष्ट्रात तेलबियांचे उत्पादन करण्यात जळगाव जिल्हा पूर्वीपासून आघाडीवर आहे. मात्र, सध्या या जिल्ह्यातील तेलबियांचे क्षेत्र नाममात्र उरले असून उत्पादन जवळजवळ संपुष्टात आले असून ही बाब चिंताजनक मानावी लागेल. भुईमुगाची लागवड जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणावर होत होती. आता ही लागवड नगण्य राहिलेली आहे. जळगावसह संपूर्ण राज्यातच भुईमूग, तीळ, जवस, कारळा, सूर्यफूल ही पिके कमी होत आहेत. भुईमूग हे तेलबियांपैकी प्रमुख पीक असून खरीप आणि रब्बीबरोबरच उन्हाळी हंगामातही भुईमुगाची लागवड होऊ शकते. तीनही ऋतूत येणारे हे पीक आता अत्यल्प प्रमाणात घेतले जाते. तेलबियांच्या पिकांचा दुहेरी फायदा होतो. एकतर तेलबियांची पिके मध्यम कालावधीची, जिरायती जमिनीत येणारी आणि आंतरपीक पद्धतीस पोषक ठरत असल्यामुळे शेतकऱ्यांना फायदा होऊ शकतो. पूर्वी गावपातळीवर तेलाचे घाणे असत आणि तेथे तेलबिया गाळून तेल काढण्यात येत असे. शेतकऱ्यांना घरचे तेल वर्षभर वापरायला मिळत होते आणि उर्वरित तेलाची ते विक्रीही करू शकत होते. देशी घाण्यातून काढलेले तेल आरोग्यवर्धक असते. या घाण्यांमधून निघणारी पेंड हा दुभृत्या जनावरांसाठी पोषक चारा म्हणून वापरला जात असे, तेही जवळजवळ बंद झाले आहे. कडधान्ये आहारात असणे उत्तम प्रकृतीसाठी आवश्यक आहे. आहारात कडधान्यांचा समावेश नसल्यामुळे गरीब लोक कुपोषित राहतात. कडधान्यांचे उत्पादन कमी झाल्यामुळे आयात वाढली आहे. परिणामी कडधान्ये महाग झाली असून ती गरिबांना परवडत नाहीत. अनेकांना रास्त दरात कडधान्ये उपलब्धच होत नाहीत, ही वस्तुस्थिती आहे. दुसरीकडे सिंचित शेती क्षेत्रात उसासारखी नगदी पिके मोठ्या प्रमाणावर घेण्यात येतात. सर्वांत महत्त्वाचे म्हणजे २०१५ नंतर सातत्याने तेलबिया, खाद्यतेल उत्पादन वाढविण्यावर भर देण्यात आला. पण प्रत्यक्षात आजवर एकही योजना यशस्वी झालेली नाही. २०१७-१८ मध्ये राष्ट्रीय तेलबिया व तेलताड अभियानाची सुरुवात झाली, त्यास अपेक्षित यश आले नाही. त्यानंतर २०२१ मध्येही विशेष खरीप कार्यक्रमांत तेलबियांची लागवड ६.३७ लाख हेक्टरने तर तेल उत्पादन २४.३६ लाख टनांनी वाढविण्याचे उद्दिष्ट होते. मग २०२२ मध्ये ११,०४० कोटी रुपयांची तरतूद असलेल्या राष्ट्रीय खाद्यतेल अभियानाची सुरुवात करण्यात आली. प्रामुख्याने ईशान्येकडील राज्यांत अंमलबजावणी होणार होती, पण तिलाही अपेक्षित यश मिळलेले नाही ही वस्तुस्थिती. तेलबियांची लागवड प्रामुख्याने मध्य भारतात-म्हणजेच प्रमुख मोसमी पावसाच्या प्रदेशात होते. विदर्भ, गुजरात, मध्य प्रदेश, राजस्थान, उत्तर प्रदेश आणि छत्तीसगड या राज्यांत तेलबियांचे उत्पादन जास्त होते. सोयाबीन उत्पादनात महाराष्ट्र आघाडीवर आहे. वेळेत आणि समाधनकारक पाऊस झाला तरच खरीप हंगामात तेलबियांची लागवड वाढते. मुळात आपल्याकडील प्रतिहेक्टरी उत्पादकता कमी आहे. अलीकडे अतिवृष्टी, पूर, पावसाचा खंड यामुळे उत्पादकता आणखी कमी झाली आहे. दीर्घकालीन धोरणांचा अभाव, तेलबियांना हमीभाव व मिळणे, उत्पादन खर्चावर योग्य हमीभाव न मिळणे आणि नैसर्गिक आपत्तींमुळे तेलबिया खाद्यतेलाबाबतच्या योजनांना अपेक्षित यश मिळताना दिसत नाही. एकीकडे आपण गहू आणि भाताचे उत्पादन आपल्या गरजेपेक्षा अधिक करत आहोत आणि जगाला याचा पुरवठा करीत आहोत, तर दुसरीकडे आपले तेलबियांचे उत्पादन कच्च्या तेलासारखेच धोकादायक स्थितीत आहे. सर्वाधिक खाद्यतेल आयात करणाऱ्या देशांमध्ये भारताचा क्रमांक लागतो. आपल्या गरजेच्या तुलनेत ७० टक्के खाद्यतेल आयात केले जाते. त्यातसुद्धा पामतेलाचे प्रमाण सर्वाधिक असते. ही परिस्थिती कायम राहिली तर काही वर्षांतच आपले खाद्यतेलाच्या आयातीवरील अवलंबित्व ८० टक्क्यांवर पोहोचेल. अशा परिस्थितीत तेलबियांचे उत्पादन वाढवण्याबाबत धोरणात्मक प्रयत्न व्हायला हवेत. गेल्या काही दशांकांमध्ये गहू आणि तांदळाचे उत्पादन वाढले आहे, त्याचे प्रमुख कारण या पिकांना मिळणारा हमीभाव हे आहे. आपल्या उत्पादनाचा काही हिस्सा तरी चांगल्या किमतीवर खरेदी केला जाईल, याची खात्री शेतकऱ्यांना असते. या पार्श्वभूमीवर सरकार तेलबियांच्या उत्पादनाच्या बाबतीत खरोखर गंभीर असेल तर सरकारने एक व्यावहारिक रस्ता शेतकऱ्यांना दाखवला पाहिजे. जो पाहन शेतकरी स्वतःच तेलबियांच्या शेतीकडे वळतील, असे काहीतरी केले पाहिजे. पिकांच्या हमीभावात गाडे अडू शकते. शेतकऱ्यांचा कल तेलबियाऐवजी गहू आणि भाताच्या पिकाकडे का आहे, याचा विचारही केंद्र आणि राज्य सरकारांनी केला पाहिजे. सरकारने या सर्व बाबींचा गांभीर्याने वेळीच विचार करणे आवश्यक आहे. केवळ अभियान सुरू होऊन धन्यता न मानता त्याला आवश्यक गती दिली तरच तेलबियांच्या बाबतीत आपण स्वयंपूर्ण होऊ शकतो.

कृतीशिवाय दृष्टी केवळ स्वप्न आहे, दृष्टी नसलेली कृती म्हणजे केवळ वेळ घालवणे; पण दृष्टी आणि कृती एकत्र आल्यास जग बदलू शकतात.

- सुधा मूर्ती

निवडणूक आणि बेस्टची परवड...

राज्यातील विधानसभा निवडणुकीचा कार्यक्रम मुख्य निवडणूक आयुक्तांनी दिल्लीत १५ ऑक्टोबर रोजी जाहीर केल्यानंतर राजकीय पक्षांच्या हालचालींना वेग आला आहे. सत्ताधारी महायुती आणि महाविकास आघाडी यांच्यातच खरी लढत होणार असली तरी या दोन्ही युती आघाडीने आपल्या मित्र पक्षांना नाराज केले आहे. त्याचबरोबर प्रहार संघटनेचे बच्चू कडू यांनी तिसरी आघाडी उघडली आहे. प्रकाश (बाळासाहेब) आंबेडकर यांची वंशित बहुजन आघाडी हे स्वबळावर लढत आहेत. या दोन्ही पक्षांची स्वबळावर १०० पेक्षा जास्त जागा लढविण्याइतकी ताकद राज्यात आहे का? हा संशोधनाचा विषय नसला तरी विचार करायला लावणारा नक्कीच प्रश्न आहे. मराठा उद्धारक मनोज जरांगे पाटील हे सुद्धा भाजपचे उमेदवार पाडण्यासाठी उमेदवार उभे करीत आहेत. बाकी इतर लहान सहान पक्ष की जे निवडणुकीच्या वेळेसच त्यांची वाढ ऐकायला मिळतात असे अनेक पक्ष ही निवडणुकीच्या रिगणात उतरले आहेत. सध्या उमेदवारी अर्ज सादर करणे सुरू आहे. त्यावरून या पक्षांचे अस्तित्त्व दिसून येते. उमेदवारी अर्ज सादर करण्याची शेवटची तारीख २९ ऑक्टोबर २०२४ आहे. त्यानंतर ३० ऑक्टोबर २०२४ रोजी अर्जाची छाननी आणि मग ४ नोव्हेंबर २०२४ रोजी उमेदवारी अर्ज मागे घेण्याची तारीख आहे. त्यानंतर अंतिमतः निवडणुकीच्या रिगणात किती उमेदवार आहेत हे स्पष्ट होणार आहे. पण ही विधानसभेची निवडणूक अनेक अर्थाने वैशिष्ट्यपूर्ण होत आहे. अनेक घडामोडी घडत आहेत. नुकत्याच झालेल्या लोकसभा निवडणुकीत ज्या खासदारांना उमेदवारी देण्यात आली नव्हती किंवा ज्या खासदारांना तिकीट मिळाल्यानंतर ते पराभूत झाले होते त्यांना या विधानसभा निवडणुकीत पुन्हा नशीब अजमावण्याची संधी त्यांच्या पक्षाने उपलब्ध करून दिली आहे. शिंदे गटाचे राज्य सभेचे सदस्य असलेले मिलिंद देवरा यांना ही वरळी विधानसभा क्षेत्रात शिवसेना (उध्दव ठाकरे) उमेदवार आदित्य ठाकरे यांच्या विरोधात उभे करण्यात आले आहे. केवढा हा टोकाचा विरोध. खासदार झाल्यानंतर पुन्हा आमदार ... आश्चर्यजनक आहे. पण वस्तुस्थिती आहे. खरे तर सरकारी नोकरीचा प्रथम राजीनामा दिल्यानंतरच त्या कर्मचाऱ्याला निवडणुकीत भाग घेता येतो. पण राजकारणात सर्व माफ आहे. त्यामुळेच एक व्यक्ती दोन पदे भूषवत असते. मिलिंद देवरा हे राज्य सभेचे सदस्य होऊन वर्ष ही झाले नाही तोच ती खासदारकी कायम ठेऊन विधानसभेची उमेदवारी त्यांना दिली जाते, नगरसेवक असताना विधानसभा निवडणूक लढविण्याचीही परवानगी असते. आणि मग निवडून आल्यानंतर आमदारकी व नगरसेवक पद एकच व्यक्ती भूषविते. खरे तर अशा प्रकारे निवडणुका लढविण्यास कायद्याने निर्बंध घालायला हवे. एकाचा राजीनामा द्या व नंतर दुसऱ्या पदाची निवडणूक लढवा. असा कायदा करण्याची गरज आहे. परिवार वाद तर आता शिल्लक राहिलेला दिसत नाही. असे वाटावे अशी परिस्थिती दिसत आहे. ज्या पक्षाने परिवार वादाला विरोध केला होता त्या पक्षासह इतर सर्वच पक्षाने या निवडणुकीत परिवारातल्या लोकांना उमेदवारी देऊन परिवारवाद संपुष्टात आणला आहे. तिकीट वाटपात रसवे फुगवे असतात ते ही यावेळी दिसून आले.

आमदारपद भूषवित असताना नुकतेच खासदार झालेल्या काँग्रेसच्या वर्षा गायकवाड व शिवसेना शिंदे गटाचे रवींद्र वायकर यांनी आपल्या विधानसभा मतदार संघात आपल्याच परिवारातल्या सदस्यांना उमेदवारी मिळवून दिली आहे. गायकवाड यांनी धारावीत आपल्या बहिणीला व रवींद्र वायकर यांनी आपल्या पत्नीला उभे केले आहे. महाविकास आघाडीतील शिवसेने व राष्ट्रवादी काँग्रेस मध्ये फूट पाडून भाजपने राज्यात सरकार स्थापन केले. पण या दोन्ही पक्षांतील जे ४-०-४ आमदार फुटून भाजपाला मिळाले. त्या आमदारांच्या विधानसभा क्षेत्रात शिवसेना उध्दव ठाकरे व शरद पवार यांना नवीन चेहरे द्यावे लागले आहेत. या नवीन चेहऱ्यांना संधी मिळाली याबद्दल त्यांनी एकनाथ शिंदे व अजितदादा पवार यांचे आभारच मानायला हवेत. अन्यथा त्यांना साहेबांचा प्रचार करणे, झेंडे हातात घेऊन बेबीच्या देठापासून घोषणा देणे, साहेबांच्या मागे

पुढे करणे, इतकीच कामे त्यांच्या नशिबी होती. हे त्यांना विसरून चालणार नाही. पालिकेतील काही माजी नगरसेवकही इच्छुक होते पण त्या सर्वांना उमेदवारी मिळालेली दिसत नाही. ज्यांना मिळाली नाही ते नाराज झाले आहेत. काँग्रेसचे पालिकेतील माजी विरोधी पक्ष नेते रवी राजा हे त्यापैकी एक आहेत. सायन कोळीवाडा येथून त्यांना उमेदवारी हवी होती. मिलिंद देवरा जेव्हा शिंदे गटात गेले तेव्हा रवी राजा ही त्यांच्या सोबत जाणार होते. त्यांचा पक्षांतराचा विचार होताच तशा बातम्याही वृत्तपत्रात प्रसिद्ध झाल्या होत्या. पण काँग्रेसला अच्छे दिन आल्यामुळे कदाचित त्यांनी पक्षांतर करण्याचा निर्णय बदलला असेल. पण पक्षाकडे त्यांनी सायन कोळीवाडा विधानसभेला निवडणुकीचे तिकीट मागितले होते पण पक्षाने त्यांना न देता अगदी नवे नाव असलेल्या व्यक्तीला उमेदवारी दिली आहे त्यामुळे रवी राजा यांनी प्रचंड नाराजी व्यक्त केली आहे. आता ते काय करतात. ते बघावे लागेल. शरद पवार यांच्या राष्ट्रवादी ने पालिकेतील पक्षाच्या गटनेत्या राखी जाधव यांना घाटकोपर पूर्व येथून उमेदवारी देण्यात आली आहे.मघाशी म्हटल्याप्रमाणे पक्ष फुटीनंतर शरद पवार आणि उध्दव ठाकरे यांनी नव्या चेहऱ्यांना संधी दिली आहे. त्यात पवार यांची पूर्व येथून रवींद्र वायकर यांच्या जागी उध्दव ठाकरे यांनी माजी नगरसेवक अनंत (बाळा) नर तर भायखळा येथून यामिनी जाधव यांच्या विरोधात मनोज जामसुतकर यांना उभे केले आहे.तर वडाळा येथून माजी महापौर श्रेद्धा जाधव, कुर्ला येथून माजी नगरसेविका प्रियंका मोरजकर, गोरगांव मधून शिवसेना नेते सुभाष देसाई यांच्या ऐवजी समीर देसाई आणि दहिसर मधून उदेश पाटेकर , काँग्रेस चे आसिफ झ्केरिया वांद्रे पश्चिम, मधुनेचे संदीप देशपांडे वरळीतून तर न्हेतल जाधव वडाळा येथून. वडाळ्यात जाधव या दोन माजी नगरसेविका आमने सामने आल्या आहेत. भाजपचे विनोद शेजार मालाड मधून अशा या माजी नगरसेवकांना(श्रद्धा जाधव वगळून) प्रथमच विधानसभा निवडणूक लढविण्याची संधी मिळाली आहे. तर काँग्रेस मधून फुटून शिंदे गटात गेलेले हाजी बब्बू खान यांनी गेल्या आवडड्यात पुन्हा काँग्रेस मध्ये प्रवेश केला. काँग्रेस व शिवसेनेचे अनेक नगरसेवक शिंदे गटात गेले आहेत. पण परत स्वगृही परतणारे बब्बू खान हे पहिले माजी नगरसेवक ठरले आहेत. या विधानसभा निवडणुकीनंतर स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकीचा बार उडणार आहे.

पत्र मानस

आहे.घडलेली घटना चिंताजनक, दुर्दैवी आहे.भविष्यात अशा घटना टाळण्यासाठी रेल्वे प्रशासनाने दक्षता घ्यावयास हवी.

- नंदकुमार आ पांचाळ, घोडपदेव

आघाडीत राष्ट्रीय पातळीवर बिघाडी, जबाबदार कोण?

महाराष्ट्र, झारखंड विधानसभेच्या निवडणुकांची रणधुमाळी सुरू असतानाच देशातील १५ इतर राज्यांतील ४८ पोटनिवडणुकांच्या राजकीय गदारोळास प्रारंभ झाला आहे. यामध्ये काँग्रेसला हेरक राज्यात स्थानिक राजकीय पक्षांशी युती करण्यास अडचणी येत आहेत. उत्तर प्रदेशात समाजवादी पक्षाने हरयाणा, मध्य प्रदेशात जागावाटपात दुर्लक्ष केल्यामुळे काँग्रेसने झारखंडमध्ये आणखी अवलंबिले. परिणामी सौदेबाजीची ताकद शिल्लक न राहिल्याने भाजपाला पराभूत करण्याच्या नावाखाली विनाअट स.प.ला पाठिंबा द्यायचे ठरले आहे. लोकसभा निवडणुकीत काँग्रेस आणि डाव्या आघाडीने तडजोडीचे पर्याय शिल्लक न राहिल्याने प. बंगाल मध्ये आघाडी बिनसली आहे. आसाममध्ये राजकिय समीकरणे बदलली गेली आहेत. झारखंडमध्ये तिकीट वाटपाच्या तिड्यातून काँग्रेस आणि राजद या आघाडी पक्षांतील घटक पक्ष यामध्ये उमेदवार एकमेकांसमोर उभे राहत आहेत. महाराष्ट्रातही उमेदवार, मतदारसंघ आणि मित्रपक्ष यांच्या वाटापाबाबत एकमत होऊ न शकल्याने जागावाटप रखडले आहे. यावरून ध्यानात येते की हरयाणा निवडणुकीतील निकलानंतर काँग्रेसची विश्वासार्हता आणि मित्रपक्षांशी निवडणुकीपूरती व्यवहारी सौदेबाजी करण्याच्या क्षमतांत घट झाली आहे. काँग्रेस आपल्या पूर्वीच्या धोरणांची आणि ताकदीची मित्र पक्षांवर अष्टाप छाप पाडू पहात आहे. वास्तविक सर्वत्र त्यांच्या राजकीय ताकदीबाबत मित्र पक्षांत संभ्रम निर्माण झाला आहे त्याची नोंद पक्षाच्या वरिष्ठ नेतेमंडळींनी समजून घेण्याऐवजी बरचसे दुर्लक्ष केले जात असल्याने अनेक राज्यांत त्यांच्याशी असणारी राजकीय युती टिकवण्याऐवजी राज्यांतील जात आहे. याचा अभ्यास करून आगामी राजकीय भूमिकांत वास्तवाला अनुसरून सुयोग्य फेरबदल आणि जनतेशी संपर्क वाढविण्यावर भर दिल्यास ते जास्त प्रभावी ठरू शकतील असे वाटते.

- स्नेहा राज, गोरगांव

वृत्तमानस

» **मुंबई, सोमवार, २८ ऑक्टोबर २०२४**

त्यावेळी फुटून गेलेल्या किती नगरसेवकाना शिंदे गटाकडून पुन्हा उमेदवारी मिळते.ते पाहूनच मग नाराज झालेले स्वगृही परतण्याचा सिलसिला सुरू करतील. यात शंका नाही.

बेस्ट कर्मचाऱ्यांची दिवाळी अंधारात

मुंबई महानगर पालिकेचे एक अंग असलेल्या बेस्ट उपक्रमाची गेल्या काही वर्षांपासून आर्थिक स्थिती खूपच दयनीय स्वरूपात बघायला मिळते. त्यामुळे बेस्ट मध्ये नव्याने येणारे महाकंप्रमाणे चालक (सनदी अधिकारी) काम करायला फार उत्साहित असतात असे दिसून येत नाही. ते कुणाला भेटत नाहीत. पत्रकारांना प्रतिक्रया देत नाहीत. या पदावरून लवकरात लवकर बदली कशी करून घेता येईल याच विचारात बेस्ट चा टोटा वाढत गेला आहे. पण तिकिटदर कमी केल्यामुळे प्रवासी संख्या वाढली होती. हाच एकमेव उद्देश तिकीट दर कमी करण्यामागचा होता. पण आता पुन्हा तिकीट दर वाढवायचे म्हटले तर आज प्रस्थापितां मंजुरी घायला बेस्ट सधिवी व पालिका सभागृह ही अस्तित्वात नाही.जो पर्यंत पालिका निवडणूक होत नाही तोपर्यंत भाडेवाढ करता येत नाही. ही वस्तुस्थिती आहे. दरवर्षी बेस्ट उपक्रमातून २००० पेक्षा अधिक कामगार कर्मचारी सेवा निवृत्त होतात त्यांचे अधिदान घायला बेस्ट कडे पैसे नसतात. ते देण्यासाठीही पालिका आयुक्तांकडे जावे लागते. बसेस विकत घेतल्या जात नाहीत, उलट आहे त्यातील आयुर्मान संपलेल्या बसेस भंगारात काढाव्या लागत आहेत. त्यामुळे बसेस ची संख्या कमी कमी होत गेली आहे. भाडेतत्त्वावरील बसेस २०१९ पासून घेण्यात आल्या तरी बेस्ट चे आर्थिक मान उंचावले नाही. आता त्यातील काही ठेकेदार बेस्ट मधून माघार घेत आहेत. ५ पैकी ३ ठेकेदारांनी आपल्या बसेस बंद केल्या आहेत. त्यामुळे बेस्ट मध्ये वाढकांप्रमाणे चालक ही अतिरिक्त जाग्ये आहेत. त्यांना त्यांचे वेतन दर महिन्याला द्यावे लागते. कामगार भरती २०१६ पासून बंद आहे. त्यामुळे एक एका विभागात नावाला कर्मचारी शिल्लक राहिले आहेत. अशी हालाखीची परिस्थिती एकाबाजूने सुरू असताना बेस्ट उपक्रमात सध्या असलेल्या २७ हजार मराठी कामगार कर्मचाऱ्यांची दिवाळी अंधारात जाणार आहे. पालिका बरखास्त झाल्यापासून कोणताही निर्णय घ्यायचा असल्यास नगरविकास विभाग असलेल्या मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्याशी चर्चा केल्याशिवाय आयुक्तांना निर्णय घेता येत नाही. यावेळी विधानसभा निवडणुक आहे. त्यामुळे पालिकेला जे काही निर्णय घ्यायचे होते ते आचारसंहिता लागू होण्यापूर्वी घ्यायचे होते. त्यात पालिका व बेस्ट मधील कामगार कर्मचाऱ्यांचा दिवाळीसाठी सानुग्रह अनुदानाचा प्रश्नही महत्त्वाचा होता. आचारसंहिता ज्या दिवशी लागू होणार होती त्याच दिवशी म्हणजे जे १५ ऑक्टोबर रोजी मुख्यमंत्र्यांच्या आदेशानुसार आयुक्त भूषण गगराणी यांनी पालिका कामगार नेत्यांच्या समन्वय समितीच्या नेत्यांना बोलावून २९ हजार रुपये सानुग्रह अनुदान जाहीर केले. त्याच वेळी बेस्ट कर्मचाऱ्यांना ही सानुग्रह अनुदान देण्याचा निर्णय अपेक्षित होता. पण तो घेतलाच गेला नाही. पालिका आयुक्त म्हणतात बेस्ट कर्मचाऱ्यांच्या सानुग्रह अनुदानासाठी ७० कोटी रुपये ठेवण्यात आले आहे.पण बेस्ट ने मागितले नसल्यामुळे देण्याचा प्रश्नच आला नाही. त्यातच आचारसंहिता लागू झाली. त्यामुळे बेस्ट कामगारांना रक्कम असूनही ती हातात पडली नाही. आता जेव्हा सानुग्रह अनुदानाची रक्कम त्यांच्या हाती पडेल तेव्हा दिवाळी संपलेली असेल आणि पालिकेचे दिवाळे निघालेले असेल. पण दोन दिवसांवर आलेली दिवाळी बेस्ट कर्मचाऱ्यांना अंधारातच साजरी करावी लागेल. पण खरेच यात दोष कुणाचा आहे की, त्यामुळे बेस्ट कर्मचाऱ्यांच्या दिवाळी पूर्वी रक्कम हाती मिळू शकली नाही. बेस्ट कामगारांचे नेते सुहास सामंत आणि शशांक राव हे सानुग्रह अनुदान मिळावे म्हणून बेस्ट प्रशासनाकडे पाठपुरावा करत होते. सुहास सामंत तर पालिका आयुक्तांना पत्र देऊन संयुक्त बैठक घेण्याची मागणी करत होते. त्यानंतरही बेस्ट कर्मचाऱ्यांना दिवाळी सानुग्रह अनुदान मिळू शकलेले नाही. याची खरे तर चौकशी होणे आवश्यक आहे.

पक्ष मोठा की व्यक्ती ?

महाराष्ट्र विधानसभेच्या निवडणुका जाहीर झाल्यानंतर सर्वच पक्षात इकडून तिकडे उड्या मारण्याची स्पर्धा सुरू झाली आहे. प्रत्येकाला आमदार व्हायचय.ज्यांची साधा नगरसेवक होण्याची लायकी नाही तो आमदारकीची तिकिट मागतोय.त्यासाठी पक्षाला वेठीस धरण्याची आणि दबाव टाकण्याची खेळी खेळली जात आहे.आपल्याला जनतेचा किती पाठिंबा आहे याचा विचार न करता केवळ स्वार्थासाठी आपल्या मुठभर पाठीराख्यांना घेऊन पक्षावर दबाव टाकला जातोय.मुळातच हा व्यक्ति स्वतःला पक्षापेक्षा मोठा समजत असल्याचे भासवत आहेत.पण प्रत्येकाने लक्षात ठेवले पाहिजे की पक्षामुळे तुम्ही आहात.जनतेचा पाठिंबा नसेल तर पक्षavिरुद्ध बंडखोरी केल्यास काय होते याचा प्रत्यय आतापर्यंत अनेकाना आलेला आहे.

- अरुण पां.खटावकर, लालबाग

ब्रिक्स परिषदेत भारताचा दबदबा

'ब्रिक्स' शिखर परिषद म्हणजेच ब्राझील,रशिया,भारत,चीन आणि दक्षिण आफ्रिका असे एकूण पाच देशांची नावांची आद्य अक्षरे एकत्र घेऊन 'ब्रिक्स' शिखर परिषद अशी आंतरराष्ट्रीय संघटना तयार झाली आहे. येत्या दोन महिन्यात जगातील सर्वांत श्रीमंत राष्ट्र सौदी अरेबिया तसेच इराण इत्यादी महात्ती देश 'ब्रिक्स' शिखर परिषदेचा भाग होणार आहे. जगातच स्तरावर याआधीच मोजक्या संघटना अस्तित्वात आहे पण त्याचे नेतृत्व व नियंत्रण मात्र पाश्चिमात्य देशांकडे आहे. मात्र नव्याने निर्माण झालेली ब्रिक्स संघटना ही पर्याय ठरणार आहे. मागील दहा वर्षांत संपूर्ण जगात भारताने भारताचे दबदबा निर्माण केला आहे त्याचा प्रत्यय आता 'ब्रिक्स' शिखर परिषदेतही दिसू लागला आहे. महासत्ता रशिया याने चीनला या परिषदेत भारताशी जुळवून घेण्यास सांगितले आहे. त्यामुळेच भारत - चीन सीमेवरील विवांशे: डेमोक्रेट आणि डेपेंसांग येथून चीननी सैन्य माघारी घेण्यास सुरुवात केलेली आहे. थोडक्यात 'ब्रिक्स' शिखर परिषदेत भारताचा दबदबा असा जाणवला आहे असे म्हटले तर चुकीचे ठरणार नाही,असे वाटते.

- संजय गंगाराम साळगांवकर, कुर्ला

दीपावलीचे पारंपारिक अध्यात्मशास्त्र

अज्ञानाच्या अंधःकारातून ज्ञानाच्या प्रकाशाकडे नेणारा सण म्हणजे दिवाळी ! दिवाळी हा शब्द दीपावली या शब्दापासून बनला आहे. दीपावली हा शब्द दीप + आवली (रांग, ओळ) असा बनला आहे. त्याचा अर्थ आहे, दिव्यांची रांग किंवा ओळ. दिवाळीला सर्वत्र दिवे लावतात. चौदा वर्षांचा वनवास संपवून प्रभू श्रीराम अयोध्येला परत आले, त्या वेळी प्रजेने दीपोत्सव केला. तेव्हापासून दीपावली उत्सव सुरू आहे. सनातन संस्थेद्वारा संकलित केलेल्या या लेखात दीपावलीचे अध्यात्मशास्त्र जाणून घेऊया. दीपावलीसारखा सण शास्त्र म्हणून साजरा केला, तसेच तो साजरा करतांना होणारे अपप्रकार टाळणे तर आपल्याला चैतन्याची अनुभूती घेता येईल. श्री लक्ष्मी, श्रीकृष्ण आणि यमदंड आदींचे स्मरण करून हा दीपोत्सव शास्त्रानुसार साजरा करून आनंद द्विगुणित करूया !

दीवाळीतील दिवसांचे महत्त्व
आश्विन वद्य त्रयोदशी (धनत्रयोदशी), आश्विन वद्य चतुर्दशी (नरक चतुर्दशी), आश्विन अमावस्या (लक्ष्मीपूजन) आणि कार्तिक शुद्ध प्रतिपदा (बलीप्रतिपदा) असे चार दिवस दिवाळी साजरी केली जाते. काही जण त्रयोदशीला दिवाळीत न धरता, दिवाळी उरलेल्या तीन दिवसांची आहे, असे समजतात. वसुबारस आणि भाऊबीज हे दिवस दिवाळीला जोडून घेतात, म्हणून त्याचा समावेश दिवाळीत केला जातो; पण वस्तुतः ते सण वेगवेगळे आहेत. दिवाळीतील प्रत्येक दिवसाचे अध्यात्मशास्त्रीय महत्त्व थोडक्यात समजून घेऊया.

वसुबारस आणि गुरुद्वादशी : आश्विन वद्य द्वादशी या दिवशी वसुबारस तसेच गुरुद्वादशी हे सण साजरे केले जातात. या दिवशी आपल्या अंगणातील गाईला वासवदेवतेचे स्वरूप प्राप्त होते, म्हणजेच तिचे एकप्रकारे बारस होऊन तिला देवत्व प्राप्त होते. यासाठीच या दिवसाला वसुबारस असे म्हणतात. समुद्रमंथनातून पाच कामधेनु समावेश दिवाळीत केला जातो; पण वस्तुतः ते सण वेगवेगळे आहेत. दिवाळीतील प्रत्येक दिवसाचे अध्यात्मशास्त्रीय महत्त्व थोडक्यात समजून घेऊया.

धनत्रयोदशी (धनतेरस) : आश्विन वद्य त्रयोदशीच्या दिवशी हा सण साजरा केला जातो. दीपावलीला जोडून येणार्या या सणाच्या निमित्ताने नवीन सुयोगालंकार विकत घेण्याची प्रथा आहे. व्यापारी वर्ग आपल्या तिजोरीचे पूजनही याच दिवशी करतात. हा दिवस व्यापारी लोकांसाठी विशेष महत्त्वाचा मानला जातो; कारण धनप्राप्तीसाठी श्री

दीपावली

तमसो मा ज्योतिर्गमय ।

लक्ष्मीदेवीचे पूजन केले जाते. साधनेसाठी अनुकूलता आणि ऐश्वर्य प्राप्त होण्यासाठी या दिवशी धनलक्ष्मीची पूजा करतात. वर्षभर योग्य मार्गाने धन कमवून वार्षिक उत्पन्नाचा १/६ भाग धर्मकार्यासाठी अर्पण करावा.

यमदीपदान - या दिवशी यमदीपदानाला विशेष महत्त्व आहे. अकाली मृत्यू कृपालाच येऊ नये, याकरिता धनत्रयोदशीस यमधर्माच्या उद्देशाने कणकेचा तेलाचा दिवा (देवांचा घेंघा) पूजन करतात. कुड्मिनाच्या पानांचे बारीक केलेले तुकडे आणि साखर असे 'प्रसाद' म्हणून देतात. यात मोठा अर्थ आहे. कुड्मिनाची उत्पत्ती अमृतापासून झाली आहे. धन्वंतरि हा अमृतत्व देणारा आहे, हे त्यातून प्रतीत होते. या दिवशी तोच धन्वंतरि प्रसाद म्हणून देण्यात येतो.

धन्वंतरि जयंती : आयुर्वेदाच्या दृष्टीने धनत्रयोदशी हा दिवस धन्वंतरि जयंतीचा आहे. वैद्य मंडळी या दिवशी धन्वंतरिची (देवांचा घेंघा) पूजन करतात. कुड्मिनाच्या पानांचे बारीक केलेले तुकडे आणि साखर असे 'प्रसाद' म्हणून देतात. यात मोठा अर्थ आहे. कुड्मिनाची उत्पत्ती अमृतापासून झाली आहे. धन्वंतरि हा अमृतत्व देणारा आहे, हे त्यातून प्रतीत होते. या दिवशी तोच धन्वंतरि प्रसाद म्हणून देण्यात येतो.

नरक चतुर्दशी : नरकासुर राक्षसाच्या वधाप्रित्यर्थ साजरा केला जाणारा या दिवाळीतील या सणाच्या निमित्ताने पहाटे सूर्योदयापूर्वी उठून अभ्यंगस्नान केले जाते. अभ्यंगस्नानानंतर अपमृत्यू निवारणार्थ यमतर्पण करण्यास सांगितले आहे. हा तर्पणाचा विधी पंचांगात दिलेला असतो. त्याप्रमाणे विधी करावा. श्रीकृष्णाने नरकासुराला ठार मारले, याचे स्मरण करून श्रीकृष्णाला प्रार्थना करावी, 'माझ्यातील

नरकरूपी पापवासना आणि अहं यांचा नाश करून माझा ईश्वरप्राप्तीचा मार्ग सुलभ कर' या दिवशी ब्राह्मणांना भोजन आणि वस्त्रांचे दानही दिले जाते तसेच प्रदोषकाळी दीपदान करतात. ज्याने प्रदोषव्रत घेतले असेल, तो प्रदोषपूजा आणि शिवपूजा करतो.

लक्ष्मीपूजन : लक्ष्मीपूजनाच्या दिवशी श्रीविष्णूने लक्ष्मीसर्व देवांना बळीच्या कारागृहातून मुक्त केले आणि त्यानंतर ते सर्व देव क्षीरसागरात जाऊन घोष्यासोटी श्री देवता आणि कुबेर यांची पूजा, असा लक्ष्मीपूजन या दिवसाचा विधी आहे. या दिवशी श्री लक्ष्मीदेवीचे तत्त्व कार्यरत असते. या तत्त्वाचा अधिकाधिक लाभ घेण्यासाठी श्री लक्ष्मीदेवीची पूजा यथासांग करावी.

बलीप्रतिपदा : कार्तिक शुद्ध प्रतिपदा (दिवाळी पाडवा). श्रीविष्णूने ही तिथी बलीराजाच्या नावाने केली, म्हणून या तिथीला 'बलीप्रतिपदा' म्हटले जाते. अत्यंत दानशूर, असे 'प्रसाद' म्हणून देतात. यात मोठा अर्थ आहे. कुड्मिनाची उत्पत्ती अमृतापासून झाली आहे. धन्वंतरि हा अमृतत्व देणारा आहे, हे त्यातून प्रतीत होते. या दिवशी तोच धन्वंतरि प्रसाद म्हणून देण्यात येतो.

भाऊबीज (यमद्वितीया) : कार्तिक शुद्ध द्वितीया हा दिवस म्हणजे भाऊबीज. या दिवशी यम आपली बहीण यमुना हिच्या घरी जेवायला गेला; म्हणून या दिवसाला 'यमद्वितीया' असे; नव मिळाले. या दिवशी

मृत्यूची देवता यम आपल्या बहिणीकडे जेवायला जात असल्याने नरकातील जीवांना या दिवशी नरकयातना भोगाव्या लागत नाही, असे म्हटले जाते. तसेच या दिवशी बहीण भावाला ओवाळून त्याच्या दीर्घायुष्यासाठी प्रार्थना करते. या दिवशी भावाने बहिणीकडे जावे आणि बहिणीने भावाला ओवाळावे. एखाद्या स्त्रीला भाऊ नसेल, तर तिने कोणाही परंपुरुषाला भाऊ मानून त्याला ओवाळावे. अपमृत्यू निवारणार्थ 'श्री यमधर्मप्रीत्यर्थ यमतर्पण करिष्ये ।' असा संकल्प करून यमाच्या चौदा नावांनी तर्पण करावे. हा विधी पंचांगात दिलेला असतो. याच दिवशी यमाला दीपदान करायचे असते.

हल्ली दिवाळी सणात रानी उशिरापर्यंत कानठळ्या बसणारे व मोठ्या आवाजाचे फटाके फोडले जातात. यातून ध्वनी आणि वायू प्रदूषण तर होतेच तसेच जीवित आणि वित्तहानीच्या घटना सुद्धा फटाक्यांमुळे घडतात. फटाक्यांमध्ये लक्ष्मीबार, कृष्णबार, नेताजी सुभाषचंद्र बॉंब आदी देवता व राष्ट्रपुरुष यांची चित्रे असलेले फटाके सुद्धा फोडले जातात. देवता आणि राष्ट्रपुरुषांचे चित्र असलेले फटाके वाजवल्यावर त्या चित्रांचे तुकडे इतरत्र पडून त्यांचा आचार होतो आणि धर्महानी केल्याचे पातक लागते. फटाक्यांवर खर्च होणारे पैसे राष्ट्र आणि धर्मकार्यासाठी अर्पण करा ! दिवाळी हा सण पाकिव्याचा, मांगल्याचा, आनंदाचा आहे. दिवाळीच्या दिवसांत अधिकाधिक साधना (म्हणजेच नामजप, प्रार्थना, सत्सेवा, दान आदी) करण्याचा प्रयत्न करावा. याचा साधना करणाऱ्या व्यक्तीला आध्यात्मिक लाभ होईल !

संदर्भ :
सनातन संस्थेचा ग्रंथ 'सण साजरे करणाऱ्यांच्या पद्धती'

फटाकेमुक्त दिवाळीचा संकल्प करू या!

आपण वर्षभर विविध सण साजरे करतो त्यात दिवाळी या सणाला विशेष महत्त्व आहे. दिवाळी सणाला सणांचा राजा म्हंटले जाते कारण दिवाळी हा एकमेव असा सण आहे जो पाच दिवस चालतो. लहानांपासून थोर्यांपर्यंत सर्वांचाच आवडीचा हा सण आहे. या सणाचा उत्साह काही औरच असतो. या सणाइतका आनंद दुसऱ्या कोणत्याच सणात नसतो. दिवाळी सण म्हणजे दिव्यांचा सण, प्रकाशाचा सण. दिवाळीच्या पाच दिवसांच्या कालावधीत पणत्या, मेणबत्त्या, आकाशकंदील, नवी खरेदी, नवे कपडे, मिठाई, रांगोळी, दिवाळी अंक, धार्मिक गोष्टी, मित्र - मैत्रीणी, नातेवाईकांच्या भेटी, कौटुंबिक संमेलन आणि फटाके या सान्या गोष्टी आल्या. यातील सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे फटाके. फटाके आणि दिवाळी हे तर जणू समीकरणच झाले आहे. फटाक्यांशिवाय दिवाळीचे साजरी होऊ शकत नाही अशी आजची अवस्था आहे. लहानांपासून मोठ्यांपर्यंत सगळेच फटाके उडवतात. वास्तविक दिवाळी हा दिव्यांचा सण आहे, फटाक्यांचा नाही तरीही दिवाळीत फटाक्यांना अवास्तव महत्त्व दिले जाते. दरवर्षी दिवाळीत फटाके उडवून फटाक्यांमुळे होणाऱ्या दुष्परिणामांचा फटाका केवळ मानव जातीलाच नव्हे तर संपूर्ण सजीव सृष्टीला बसतो त्यामुळे दिवाळीत फटाके उडवू नका. फटाके उडवायचेच असेल तर हरित फटाके उडवा असे आवाहन सरकारतर्फे तसेच अनेक सामाजिक व सेवाभावी संस्थांकडून केले जाते मात्र त्याकडे सोयिस्करपणे दुर्लक्ष केले जाते. अर्थात काही लोक त्यांच्या आव्हानास प्रतिसाद देतात मात्र त्यांचे प्रमाण अतिशय कमी आहे. फटाक्यांचे समर्थन करणारे नेहमी म्हणत असतात की दिवाळीतच फटाके न वाजवण्याचे आव्हान का केले जाते ? याचे कारण असे आहे की दिवाळीत मोठ्या प्रमाणात फटाके वाजवले जातात. दिवाळी इतके फटाके इतर कोणत्याही वेळी वाजवले जात नाही. अधिक फटाके वाजवल्याने त्याचे दुष्परिणामही अधिक होतात. दिवाळीच्या काळात मोठ्या प्रमाणात फटाके वाजवले जातात त्यामुळे प्रदूषण वाढते. आधीच आपल्या देशाची

हवा प्रदूषित आहे. मुंबई - दिल्लीसारख्या शहरांच्या हवेने धोक्याची पातळी गाठली आहे त्यात जर फटाक्यांच्या प्रदूषणाची भर पडली तर लोकांना धास घेणेही मुश्कील होईल तसे झाले तर त्याचा परिणाम केवळ मानवाच्याच नव्हे तर संपूर्ण सजीव सृष्टीच्या आरोग्यावर होईल. कॉपर, कॅडिम, लेड, गंधक, फॉस्फरस, सल्फर, मॅग्नेशियम, सोडियम, झिंक, नायट्रेट आदी रसायनांपासून फटाक्यांची निर्मिती केली जाते. ही रसायने मानवी आरोग्यास घातक आहेत. फटाक्यातील कॉपरमुळे श्वसनमार्गात दाह होतो. त्यामुळे दम्याच्या रोगाच्या आजारात वाढ होते. हृदयविकार आणि फुफ्फुसांचे आजार होण्याची शक्यता असते. लेड मज्जासंस्थेवर परिणाम करते. कॅडिम मूत्रपिंडाचे नुकसान करते. सल्फर हे वनस्पतींसाठी घातक आहे. सल्फरमुळे वनस्पतींची वाढ खुंटते. सल्फरमुळे झाडांच्या फळावर अनिष्ट परिणाम होतो. ही फळे खाण्यात आल्यास खणाच्यानं विषबाधा होण्याचा धोका असतो. फटाक्यांमुळे होणाऱ्या ध्वनिप्रदूषणाचा लहान मुले, वयोवृद्ध नागरिक, गरोदर महिला तसेच रुग्णांना खूप त्रास होतो. सतत चार ते पाच दिवस कानठळ्या बसवणाऱ्या आवाज ऐकल्यावर कायमचे बहिरेपणा येण्याची शक्यता असते. शिवाय फटाके फोडताना योग्य ती काळजी घेतली नाही तर अपघात होऊन कायमचे अपंगत्व येण्याची शक्यता असते. एम दिवाळीत फटाक्यांच्या दुकांना किंवा कारखान्यांना आग लागून दुर्घटना घडल्याचे आणि वित्त जीवित आणि वित्त हानी झाल्याच्या अनेक घटना घडल्या आहेत हे देखील विसरता येणार नाही. या सर्व बाबींचा विचार केला तर फटाके किती घातक आहेत हे लक्षात येईल. फटाकेमुक्त दिवाळी साजरी करण्याची वेळ आली आहे. मानवी आणि सजीव सृष्टीवर परिणाम करणारे हानिकारक फटाके दूर ठेवून आपण दिवाळी साजरी केली तर वाढत्या प्रदूषणाला आळा घालता येईल शिवाय आरोग्याची चांगले राहिल. चला तर मा फटाकेमुक्त दिवाळीचा संकल्प करू या! फटाके दूर करून हा आनंदाचा सण साजरा करू या!

भटक्या कुत्र्यांचा बंदोबस्त करा !

मागील वर्षी बाघ बक्री चहा कंपनीचे संचालक पराग देसाई यांचा भटक्या कुत्र्यांच्या हल्ल्यात दुर्दैवी मृत्यू झाला होता. पराग देसाई यांचा असा वेदनादायी अंत खरोखरीच दुर्दैवी होता. पराग देसाई यांच्या मृत्यूनंतर भटक्या कुत्र्यांचा प्रश्न पुन्हा एकदा ऐणीवर आला होता. पराग देसाई यांच्यावर भटक्या कुत्र्यांनी हल्ला केल्यावर स्वतःचा बचाव करताना पराग देसाई अडखळून पडल्याने त्यांच्या डोक्याला मार लागला त्याच त्यांचा दुर्दैवी अंत झाला. पराग देसाई यांचा मृत्यूने संपूर्ण राज्य हळहळले. पराग देसाई हे प्रसिद्ध उद्योगपती होते त्यामुळे त्यांच्या मृत्यूची बातमी

झाली न्युज चॅनलवर त्याची ब्रेकिंग न्युज झळकली होती तेव्हा अशी अपेक्षा होती की भटक्या कुत्र्यांचा बंदोबस्त करण्यासाठी प्रशासनातर्फे ठोस पावले उचलण्यात येतील मात्र ही अपेक्षा फोल ठरली कारण भटक्या कुत्र्यांचा बंदोबस्त करण्यासाठी प्रशासनातर्फे कोणतेही ठोस पावले उचलण्यात आली नाहीत. उलट भटक्या कुत्र्यांचा उपद्रव वाढतच चालला आहे. भटक्या कुत्र्यांच्या हल्ल्यात मृत्यू झालेले पराग देसाई हे देशातील पहिले व्यक्ती नसून याआधीही अशा अनेक घटना घडल्या आहेत. आपल्या देशात भटक्या कुत्र्यांच्या हल्ल्यात दरोजो सहा हजारांहून अधिक लोक जखमी होतात अशी सरकारी आकडेवारी आहे. दरोजो सहा हजारांहून अधिक लोक जर भटक्या कुत्र्यांच्या हल्ल्यात जखमी होत असले तर ती मोठी गंभीर बाब आहे. केवळ शहरातच नाही देशातील गावागावात भटक्या कुत्र्यांची मोठी दहशत आहे. गाव असो वा शहर, चाळ असो वा सोसायटी, पायवाट असो वा महामार्ग, चौक असो वा नाका सर्वत्र तुम्हाला भटक्या कुत्र्यांच्या झुंडीच्या झुंडी उभ्या असलेल्या दिसतील. हे भटके कुत्रे रस्त्यांवरून जाणाऱ्या लोकांवर अचानक हल्ला करतात. विशेषतः शाळकरी मुले, वृद्ध, अपंग व महिलांना भटके कुत्रे टांगून घेतात. दबा धरून बसलेले भटके कुत्रे अचानक घेराव घालून हल्ला करतात. भटक्या कुत्र्यांच्या हल्ल्यात लोक अक्षरशः रक्तबंबाळ होतात. भटक्या कुत्र्यांच्या चाबण्याने रबीज नावाचा रोग होतो या रोगावर जर वेळीच उपचार केला नाही तर रोगी दगावण्याची देखील शक्यता असते मात्र अनेक सरकारी रुग्णालयात रबीज वरील लसच उपलब्ध नसते. ग्रामीण भागात तेवढेच रस्त्यांवरून जाणाऱ्या लोकांचाच आहे असे नाही तर पाळीव प्राण्यांना देखील आहे. शेळी, मेंढी, कोबड्या यासारख्या पाळीव प्राण्यांवर देखील भटकी कुत्री हल्ले करतात. भटक्या कुत्र्यांच्या झुंडी अचानक येऊन पाळीव प्राण्यांचा फडशा पाडतात. भटक्या कुत्र्यांचा त्रास वाहन चालकांना देखील होतो विशेषतः दुचाकी स्वारांना भटके कुत्र्यांची मोठी

दहशत आहे. रस्त्यांवर दुचाकी दिसली की भटके कुत्रे वाहनांच्या मागे धावतात, वाहनांना आडवे येतात त्यामुळे बऱ्याचदा अपघात होतो आणि त्या अपघातात बंदोबस्त करा अशी मागणी सर्व सामान्य नागरिकांकडून होत असते मात्र त्यावर प्रशासन गंभीर नसते. खुपच मागणी झाली किंवा प्रसार माध्यमातून आवाज उठवला तर दिखाव्यासाठी कारवाई केली जाते. भटक्या कुत्र्यांचे निर्बिजकरण नियमित केले जाते असे प्रशासनामार्फत सांगितले जाते मात्र वस्तुस्थिती वेगळीच आहे. जर भटक्या कुत्र्यांचे निर्बिजकरण नियमित केले जाते

तर मग देशातील भटक्या कुत्र्यांची संख्या का वाढत आहे असा प्रश्न आहे. एकट्या मुंबई शहराचे उदाहरण घेऊ. २०१४ साली मुंबईत ९५ हजार भटकी कुत्री होती आज त्यांची संख्या १ लाख ६४ हजार इतकी आहे याचाच अर्थ मागील , नऊ वर्षात मुंबईतील भटक्या कुत्र्यांची संख्या ७२ टक्क्यांनी वाढली. जर भटक्या कुत्र्यांची संख्या अशीच वाढत राहिली आणि त्यांचे नागरिकांवर होणारे हल्ले देखील वाढत राहिले तर भविष्यात मानव विरुद्ध भटकी कुत्री असा संघर्ष निर्माण होऊ शकतो तो होऊ घायाच नसेल तर शासन, प्रशासनाने भटक्या कुत्र्यांची संख्या कमी करण्यासाठी ठोस उपाय योजायला हवेत. केवळ निर्बिजकरण केल्याने भटक्या कुत्र्यांची संख्या कमी होणार नाही हे सिद्ध झाले आहे. प्राणीमित्र संघटनांनीही या प्रश्नाकडे मानवतेच्या दृष्टिकोनातून पाहायला हवे. भटक्या कुत्र्यांना सहानुभूती दाखवताना त्यांच्या हल्ल्यात जखमी होणाऱ्या नागरिकांकडे देखील सहानुभूतीने पाहायला हवे. आपल्या देशात २००१ साली प्राणी कल्याण कायदा लागू झाला या कायद्यानुसार भटक्या कुत्र्यांना संरक्षण मिळाले. भटक्या कुत्र्यांना ते आहेत त्या ठिकाणापासून कोणीही हल्लू शकत नाही शिवाय त्यांना त्याच ठिकाणी खायला चालणे अनिवार्य करण्यात आले. या कायद्यामुळे भटक्या कुत्र्यांना तर संरक्षण मिळाले पण नागरिकांना भटक्या कुत्र्यांपासून होणारा उपद्रव वाढला. भविष्यात हा उपद्रव आणखी वाढणार आहे . म्हणूनच या कायद्याचा मान राखून नागरिकांना भटक्या कुत्र्यांपासून होणारा उपद्रव कसा रोखता येईल यासाठी कोणता मध्यममार्ग काढता येईल यासाठी सरकारने एक समिती नेमावी. प्राणीमित्र संघटनेच्या सदस्यांसह, तज्ज्ञांचा समावेश या समितीत करावा. या समितीने योग्य मार्ग काढून भटक्या कुत्र्यांना संरक्षण देऊन त्यांच्यापासून नागरिकांना होणारा उपद्रव थांबवावा.

श्याम ठाणेदार
पुणे

तिसऱ्या प्रयत्नात न्युझीलंड महिला संघाची बाजी

दुबईत झालेल्या महिलांच्या ९व्या टी-२० विश्वचषक क्रिकेट स्पर्धेत न्युझीलंड महिला संघाने नवा इतिहास रचताना अखेर तिसऱ्या प्रयत्नात जेतेपदाला गवसणी घातली. या आगोदर २००९ आणि २०१० या दोन विश्वचषक स्पर्धेत न्युझीलंड संघाला उपविजेते पदावर समाधान मानावे लागले होते. २००९च्या पहिल्या स्पर्धेत त्यांना इंग्लंडकडून हार खावी लागली होती. तर २०१० च्या स्पर्धेत बलाढ्य ऑस्ट्रेलियाने त्यांना नमवले होते. अखेर १४ वर्षांच्या मोठ्या अवधीनंतर जगजजेतेपदाचे न्युझीलंड महिला क्रिकेट संघाचे स्वप्न पूर्ण झाले असेच म्हणावे लागेल. आतापर्यंत त्यांच्या पुरुष क्रिकेट संघाला कुठलीच विश्वचषक क्रिकेट स्पर्धा अद्याप जिंकता आली नाही. त्यांच्या महिला संघाने मात्र आता पुरुष संघाला याबाबत चक्क मागे टाकण्याचा आगळा पराक्रम केला. तेव्हा त्यांच्या पुरुष संघाने महिला संघाकडून जेतेपदाचा पदाचा धडा गिरवायला हरकत नाही. रविवार २० ऑक्टोबर हा दिवस न्युझीलंड क्रिकेटसाठी ऐतिहासिक ठरला. त्यांच्या पुरुष संघाने बंगळुरू येथे झालेल्या भारताविरुद्ध पहिल्या कसोटी सामन्यात ७६ रानी राखून शानदार विजय मिळवला. तब्बल ३६ वर्षांच्या मोठ्या अवधीनंतर पुन्हा एकदा न्युझीलंड संघाने भारत भूमिंत भारताला नमविण्याचा पराक्रम केला. तर त्यांच्या महिला संघाने विश्वचषक क्रिकेट स्पर्धा जिंकून दुहेरी धमका उडवून दिला. स्पर्धा सुरू होण्यापूर्वी न्युझीलंड संघ जेते पदाच्या शर्यतीत कुठेच नव्हता. स्पर्धेला येण्याआगोदर तब्बल १० सामन्यात न्युझीलंड संघ पराभूत झाला होता. त्यामुळे त्यांच्याकडून विजेतेपदाची फारशी अपेक्षा कोणी बाळगली नव्हती. परंतु विश्वचषक स्पर्धेत मात्र चक्क विजेते पदावर कब्जा केल्याने न्युझीलंड संघाने चांगलीच खळबळ माजवली असे म्हटले तर वावगे ठरणार नाही.

न्युझीलंड संघाने ही स्पर्धा जिंकल्यामुळे आता महिला क्रिकेट विश्वाला नवा जगजजेता मिळाला. या स्पर्धेत न्युझीलंड संघाने आपला खेळ चांगलाच ऊंचावला. त्यांची फलंदाजी आणि गोलंदाजी चांगली झाली. तर क्षेत्ररक्षण देखील चांगलेच ऊंच दर्जाचे होते. काही सामने तर न्युझीलंडने अफलातु क्षेत्ररण्याचा जोरावर जिंकले. निर्णायक लढतीत पराभूत होणारा दक्षिण आफ्रिकेचा संघ पुन्हा एकदा दुर्दैवी ठरला. या आगोदर अमेरिकेत झालेल्या पुरुषांच्या टी-२० विश्वचषक स्पर्धेत त्यांच्या संघाला भारताकडून हार खावी लागली होती. महत्त्वाच्या स्पर्धेत दक्षिण आफ्रिकेचा पुरुष संघ मोक्याचा क्षणी नांगी टाकतो हा

इतिहास होऊन बसलाय. त्यामुळे त्यांच्या मागे चोकसंधी बिरुदावली चिकटली. आता दुदैवाने त्यांच्या महिला संघाबाबत देखील तसेच समिकरण होऊ लागले आहे. गत वर्षी देखील महिलांच्या स्पर्धेत दक्षिण आफ्रिकेचा संघ अंतिम सामन्यात बलाढ्य ऑस्ट्रेलियाकडून पराभूत झाला होता. यंदाच्या या स्पर्धेत दक्षिण आफ्रिकेने ऑस्ट्रेलियाला उपांत्य फेरीच्या सामन्यात पराभूत करून गेल्या वेळच्या पराभवाचा बदला घेतला. परंतु यंदा अंतिम सामन्यात त्यांनी न्युझीलंड संघाकडून शरणागती पत्करली. विजयासाठी १५९ धावांचे लक्ष्य दक्षिण आफ्रिकेसमोर होते. परंतु यंदा २० षटकात ९ बाद १२६ धावांची मजल मारली आली. दक्षिण आफ्रिकेची कर्णधार बोललेला नाणेफेक जिंकून प्रथम न्युझीलंडला फलंदाजी देण्याचा आफ्रिकन कर्णधाराना निर्णय चुकला.

न्युझीलंडने २० षटकात ५ बाद १५८ धावांची चांगली मजल मारली. त्यांच्या कारने सर्वाधिक ४३ धावा केल्या तर ब्रुकने ३८ धावा केल्या. या दोघींनी चौथ्या विकेटसाठी ५७ धावांची महत्त्वपूर्ण भागीदारी केल्यामुळे न्युझीलंडला १५० धावांचा टप्पा ओलांडता आला. १५९ धावांचा विजयी लक्ष घेऊन उतरणाऱ्या दक्षिण आफ्रिकेने चांगली शुरुवात केली. कर्णधार लॉरा-ताझिने ५१ धावांची भागीदारी केली. ७व्या षटकात ताझिने बाद झाली. तर त्यानंतर १०व्या षटकात कर्णधार लॉरा बाद झाली. तेथूनच दक्षिण आफ्रिकेची पडझड सुरू झाली. १६ षटकात ६ बाद

सुहास जोशी

ज्येष्ठ क्रीडा पत्रकार

१०० धावा अशी आफ्रिकेची घसरणुडी उडाली. शेवटचे ३ फलंदाज २७ धावातच माघारी परतले. तेथेच त्यांच्या विजयाच्या आशा संपुष्टात आल्या. न्युझीलंड तर्फे मेर आणि केरने सुरेख मारा करताना प्रत्येकी ३ बळी टिपले. अंतिम सामन्यात अष्टपैलू खेळ करणारी केर त्यांच्या विजयाची शिल्पकार ठरली. तिने या स्पर्धेत आपल्या अष्टपैलू खेळाची छान चमक दाखवून ६ सामन्यात १५ बळी घेताना १३५ धावा देखील फटकावल्या. तिला स्पर्धेतील आणि अंतिम सामन्यातील सर्वोत्तम खेळाडूच्या पुरस्काराने गौरवण्यात आले. केरने या स्पर्धेत सर्वाधिक १५ बळी घेऊन नव्या विक्रमाची देखील नोंद केली. तिने आगोदरचा इंग्लंडची अॅना आणि ऑस्ट्रेलियाची मेगन या दोघांचा प्रत्येकी १३ बळींचा विक्रम मोडीत काढला. उपांत्य फेरीच्या पहिल्या सामन्यात दक्षिण आफ्रिकेने विक्रमी ६वेळा ही स्पर्धा जिंकण्याचा ऑस्ट्रेलियाचा दणदणीत पराभव करून अंतिम फेरीत धडक मारली. आता पर्यंत झालेल्या या स्पर्धेत केवळ तिसऱ्यांदा ऑस्ट्रेलियाच्या संघाला अंतिम फेरी गाठता आली नाही. ७४ धावांची जबरदस्त खेळी करणारी बॉश त्यांच्या विजयाची शिल्पकार होती. तिने ४८ चेंडू खेळताना ६ चौकार आणि १ षटकार

मारले. तिने लॉरा सोबत ९६ धावांची दुसऱ्या विकेटसाठी भक्कम भागिदारी करून आफ्रिकेचा विजय निश्चित केला. ऑस्ट्रेलियाला प्रथम फलंदाजी देण्याचा निर्णय आफ्रिकेचा यशस्वी ठरला. आफ्रिकेच्या गोलंदाजांनी सुरेख मारा करून ऑस्ट्रेलियाला १३४ धावात रोखण्यात यश मिळवले. त्यांच्या मुनीने सर्वाधिक ४४ धावा केल्या.

आफ्रिकेच्या सोकाने सुरेख गोलंदाजी करताना २ बळी टिपले. दुसऱ्या उपांत्य सामन्यात न्युझीलंड ने माजी विजेत्या विंडीजला पराभूत केले. "अ" गटात ऑस्ट्रेलियाने पहिला आणि न्युझीलंडने दुसरा क्रमांक मिळवला होता. तर "ब" गटात सरस धावगतीच्या जोरावर विंडीजने पहिला आणि आफ्रिकेने दुसरा क्रमांक मिळवला होता. स्पर्धेच्या पहिल्या टप्प्यात आपले चारही सामने जिंकणारा ऑस्ट्रेलिया हा एकमेव संघ होता. भारतीय संघाकडून स्पर्धेत चांगल्या कामगिरीची अपेक्षा बाळगली जात होती. परंतु भारतीय संघाने सुमार दर्जाचा खेळ करून भारतीय क्रिकेट प्रेमींची चांगलीच निराशा केली. बलाढ्य ऑस्ट्रेलिया आणि न्युझीलंडकडून भारतीय संघ पराभूत झाला. दुबळ्या पाकिस्तान आणि श्रीलंकेविरुद्ध भारताने विजय मिळवला. परंतु ते विजय स्पर्धेची उपांत्य फेरी गाठण्यासाठी पुरेसे नव्हते. त्यात भारतीय संघाची धावगती देखील चांगली नव्हती. भारतीय फलंदाजी आणि गोलंदाजी फारशी चांगली झाली नाही. त्यातच सुमार क्षेत्ररक्षणाचा फटका भारतीय संघाला बसला.

आता कर्णधार हरमनप्रीत सिंगला या जबाबदारीतून मुक्त करण्याची वेळ आली आहे. गेली २-३ वर्षे भारतीय संघाची कामगिरी चांगलीच खालावली आहे. त्यामुळे नव्याने संघ बांधणी करण्याची गरज आहे. आगोदर उरल्या प्रमाणे ही स्पर्धा बांगलादेश मध्ये होणार होती. परंतु तेथील अस्थिरतेचे वातावरण बघून ही स्पर्धा शेवटच्या क्षणी दुबईत हलवण्याचा निर्णय आयसीसीने घेतला. स्पर्धेतील चुरशीच्या सामन्यांनी स्पर्धेची रंगत वाढवली. ऑस्ट्रेलियाचा अपवाद वगळता उपांत्य फेरीत कोणते तीन संघ जाणार याचा फैसला गटातील शेवटचे सामने होईपर्यंत निश्चित नव्हते. त्या मुळे स्पर्धा किती चुरशीची झाली याची जिंकणाऱ्या ऑस्ट्रेलियाचा दणदणीत पराभव करून अंतिम फेरीत धडक मारली. आता पर्यंत झालेल्या या स्पर्धेत केवळ तिसऱ्यांदा ऑस्ट्रेलियाच्या संघाला अंतिम फेरी गाठता आली नाही. ७४ धावांची जबरदस्त खेळी करणारी बॉश त्यांच्या विजयाची शिल्पकार होती. तिने ४८ चेंडू खेळताना ६ चौकार आणि १ षटकार

मुंबई : रोटी भवन, डॉ.बिबली पूर्व येथे रविवारी पुरुष एकेरी गटाने सुरु झालेल्या रोटी क्लब रॉडो कॅरम सुपर सिक्स स्पर्धेचे उदघाटन रोटी क्लब ऑफ ठाण्याचे डिस्ट्रिक्ट गव्हर्नर दिनेश मेहता यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले. या प्रसंगी रोटी क्लब ऑफ डॉ.बिबली पूर्वचे अध्यक्ष माधव सिंग, सचिव चक्रपानी शुक्ला, महाराष्ट्र कॅरम असोसिएशनचे सचिव अरुण केदार, खजिनदार अजित सावंत व ठाणे डिस्ट्रिक्ट कॅरम असोसिएशन खजिनदार प्रसाद शेंबेकर उपस्थित होते. पुरुष एकेरी गटाच्या दुसऱ्या फेरीत पालघरच्या नितेश बाबाेरियाने मुंबईच्या वाळासाहेब कपूरकलेवर तीन सेटपर्यंत रंगलेल्या लढतीत ६-१९, १६-२ व १८-१ असे पराभव केले. तर मुंबईच्या ओजस जाधवने मुंबईच्याच संदीप जोगळेवर ११-९, १६-१ अशी मात करत आगेकूच केली.

पालिकेच्या सहकार्याने आयआयटी मुंबई हाफ मॅरेथॉन स्पर्धेला भरघोस प्रतिसाद

मतदान जनजागृती संदर्भात धावपटूंना दिली शपथ

प्रतिनिधी
मुंबई
फिटीझन इंडिया, आयआयटी मुंबई यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित तसेच स्टेट बँक ऑफ इंडिया प्रायोजक असलेली आणि बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सहकार्याने काल रविवारी पहाटे ५.३० वाजता आयआयटी पर्वई येथे हाफ मॅरेथॉन (२१, १० आणि ५ किलोमीटर) पार पडली. या हाफ मॅरेथॉन चार हजार पाचशे स्पर्धक सहभागी झाले होते. स्पर्धेचे ब्रीदवाक्य 'रन फॉर नेट ड्रीम', 'पर्यावरणीय शाश्वतता' असे होते. आयआयटी पर्वईच्या निसर्गरम्य परिसरात ही मॅरेथॉन पार पडली. विविध क्षेत्रातील अनुभवी आणि नवोदित धावपटूंनी देखील मॅरेथॉन मध्ये सहभाग घेतला. या स्पर्धेतून निरोगी आयुष्य कसे जगावे आणि तंदुरुस्त कसे राहावे, असा संदेश देण्यात आला. मॅरेथॉन स्पर्धेमध्ये मतदान जनजागृतीसह मुंबई महानगर स्वच्छ, सुंदर कसे ठेवण्याबाबतही जनजागृती करण्यात आली. मुंबईचा सभोवताल अधिकाधिक हरित ठेवण्यासाठी वृक्ष लागवडीवर भर देण्यासंदर्भातही धावपटू आणि मुंबईकरांना माहिती देण्यात आली. अर्थ मॅरेथॉन स्पर्धेत सहभागी धावपटूंनी २१, १० आणि ५ किलोमीटरचा पल्ला पार केला. या स्पर्धेत विद्यार्थ्यांसह शिक्षक, अधिकारी, कर्मचारी, आणि परिसरातील नागरिकांनी सहभाग घेतला. स्पर्धेनंतर विजेत्या धावपटूंचा सत्कार करण्यात आला. तसेच प्रत्येक सहभागी धावपटूंना प्रमाणपत्र देऊन सन्मानित करण्यात आले. एस् विभागाचे सहायक आयुक्त भास्कर कामगोकर यांच्यासह संबंधित अधिकारी, कर्मचारी उपस्थित होते.

न्यूझीलंडकडून पराभूत टीम इंडियाची 'दिवाळीची सुटी' रद्द

मुंबईतील पतिष्ठेच्या विजयासाठी दिवाळीतही करावा लागणारा सराव

प्रतिनिधी
मुंबई
कसोटी मालिकेतील पराभवानंतर दुखावलेल्या भारतीय संघ व्यवस्थापनाने आता दिवाळीत खेळाडूंना विश्रांती न देण्याचा निर्णय घेतला आहे. २ प्रशिक्षण सत्रेही देण्याचा निर्णय घेतला आहे. यासोबत तिसऱ्या सामन्यापूर्वी खेळाडूंना सत्रात सहभागी होण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत. भारत आणि न्यूझीलंड यांच्यात १ नोव्हेंबर रोजी मालिकेतील शेवटचा कसोटी सामना खेळला जाणार आहे. म्हणजेच भारतीय संघातील खेळाडूंना तिसऱ्या आणि शेवटच्या कसोटीपूर्वी दोन सराव सत्रांमध्ये सहभागी व्हावे लागेल. ज्यामध्ये विराट कोहली, जसप्रीत बुमराह आणि रोहित शर्मा या खेळाडूंचाही समावेश असेल. म्हणजेच या बड्या खेळाडूंनाही सराव सत्रात सहभागी होण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत. न्यूझीलंडविरुद्ध २ कसोटी गमावलेल्या टीम इंडियाला दिवाळीलाही सराव करावा लागणार आहे. ३ कसोटी सामन्यांच्या मालिकेत भारतीय संघ २-० ने पिछाडीवर आहे. तिसरी कसोटी मुंबईत होणार असून जागतिक कसोटी चॅम्पियनशिपासाठी (WTC) ती महत्त्वाची आहे. रोहित शर्माच्या नेतृत्वाखाली

टीम	मॅच	विजय	पराभव	ड्रॉ	पॉइंट्स	% पॉइंट्स
भारत	१३	८	४	१	९८	६२.८२
ऑस्ट्रेलिया	१२	८	३	१	९०	६२.५
श्रीलंका	९	५	४	०	६०	५५.५६
न्यूझीलंड	१०	५	५	०	६०	५०
द. आफ्रिका	७	३	३	१	४०	४७.६२
इंग्लंड	११	९	१	१	९३	४०.७९
पाकिस्तान	१०	४	६	०	४०	३३.३३
बांगलादेश	९	३	६	०	३३	३०.५६
वेस्ट इंडिज	९	१	६	२	२०	१८.५२

भारतीय संघाने प्रथमच मायदेशात न्यूझीलंडविरुद्ध कसोटी मालिका गमावली. टीम इंडियाच्या या पराभवामुळे खेळाडूंची चांगलीच खरडपट्टी काढली जात आहे. न्यूझीलंडने दुसऱ्या कसोटीत

डब्ल्यूटीसीच्या दृष्टिकोनातून मुंबई कसोटी महत्त्वाची
जागतिक कसोटी चॅम्पियनशिपाच्या दृष्टिकोनातून मुंबई कसोटी भारतीय संघासाठी महत्त्वाची आहे. सलग २ सामने गमावल्यानंतर भारताला आता पुढील ६ पैकी ४ कसोटी जिंकण्या लागणार आहेत. अशा स्थितीत टीम इंडियाला शेवटचा सामना जिंकवाच लागेल. न्यूझीलंडचा संघ भारताविरुद्ध क्लीन स्वीप करण्यात यशस्वी ठरला तर डब्ल्यूटीसीच्या अंतिम फेरीत पोहोचणे कठीण होईल.

१ नोव्हेंबरपासून सुरु होणाऱ्या मुंबई कसोटीसाठी सर्व खेळाडू तयारी करतील, असे संघ व्यवस्थापनाने म्हटले आहे. भारतीय संघ व्यवस्थापनाने वैकल्पिक प्रशिक्षण सत्रे न घेण्याचा निर्णय घेतला आहे. वृत्तानुसार, तिसऱ्या कसोटीपूर्वी टीम इंडिया ३० आणि ३१ ऑक्टोबरला मुंबईत सराव करेल. या सत्रात सर्व खेळाडूंना उपस्थित राहावे लागणार आहे. रोहित, कोहली आणि बुमराह यांसारख्या वरिष्ठ खेळाडूंनाही दिवाळीत विश्रांती मिळणार नाही.

सूर्याश शेडगेने मुंबईचा डाव सावरला; दुर्दैवाने शतक मात्र १ धावेने हुकले

प्रतिनिधी
मुंबई
फटक्याची सडोष निवड; तसेच दुर्दैवी धावची घसरला होता. त्याच वेळी सूर्याश शेडगे शनिवारी ठामपणे

खेळपट्टीवर उभा राहिला. त्याच्या घड्याळीकडे आक्रमक फलंदाजीमुळे मुंबईने पहिल्या दिवशी ६ बाद २६० अशी समाधानकारक धावसंख्या उभारली. महाराजा

आणि चार षटकारांची चौफेर आतषबाजी केली. चेंडू स्वेटेअर लेग सीमारेषेपार धाडण्याच्या प्रयत्नात तो बाद झाला. सूर्याशने आक्रमण हाच बचाव मानला. त्याने ४३ चेंडूंतच अर्धशतक केले. त्रिपुराच्या गोलंदाजांनी त्याला आखूट टप्याच्या जाळ्यात बाद करण्याचा प्रयत्न केला.

दक्षिण मुंबईत सिमेंट काँक्रीट रस्त्याचे नवीन कंत्राट देऊनही कामाला सुरुवात नाही

प्रतिनिधी
मुंबई
दक्षिण मुंबईतील रस्त्यांच्या काँक्रीटकरणेच्या कामात बराच विलंब होत असल्याबाबत भाजपचे माजी नगरसेवक मकरंद नावेंकर यांनी बीएमसी आयुक्त भूषण गगराणी यांना पत्र लिहिले आहे. सिमेंट-काँक्रीटकरणेच्या कामांसाठी भूमिपूजन करण्यात आले असले तरी काम सुरु झालेले नाही. नागरिकांना मोठ्या प्रमाणात त्रास होत असल्याने संबंधित ठेकेदाराला प्रतिदिन एक लाख रुपये दंड करावा, अशी मागणी नावेंकर यांनी केली. ऑक्टोबरपासून दक्षिण मुंबईतील रस्त्यांवर ही कामे करण्यात येणार होती. कुलाब्याचे आमदार राहुल नावेंकर यांच्या उपस्थितीत रामनाथ गोयंका रोड व व्ही एन रोड या दोन रस्त्यांचे भूमिपूजन करण्यात आले मात्र अद्यापपर्यंत कोणतेही काम सुरु झाले नाही. गेल्या वर्षभरापासून दक्षिण मुंबईतील सीसी रस्त्यांच्या कामाला झालेल्या विलंबाचा मुद्दा सतत मांडत आहोत. बीएमसीचे कंत्राटदार वेळेत कामे सुरु करत नाहीत, त्यांना फक्त कागदावर दंड ठोठावला जातो आणि वाढीव खर्चाने नवीन कंत्राट दिले जाताना, ही नागरिकांची सर्रास लूट आहे, असे मकरंद नावेंकर म्हणाले. मकरंद नावेंकर यांनी बीएमसीला लिहिलेल्या त्यांच्या मागील पत्रांमध्ये विलंब आणि कंत्राट दरवाढीचा मुद्दा उपस्थित केला होता. त्यांनी बीएमसीला अंदाजे खर्चपिशा जास्त रकमेच्या निविदा आल्याचा भांडाफोड करून त्यांनी जनतेचे 70 कोटी रुपये वाचवले. रोडवेज सोल्युशन इन्फ्रा इंडिया लिमिटेड (RSILL) ज्याला यापूर्वी कंत्राट देण्यात आले होते ते काम सुरु करण्यात

मोरे माऊली को-ऑप. सोसायटीला राज्यातील एक मोठी पतसंस्था बनवू

प्रतिनिधी
मुंबई
मोरे माऊली पतसंस्थेला ३७ वर्षे झालीत. हा टप्पा फार मोठा आहे. आता नियोजनबद्ध काम करायचे आहे. मोरे माऊली पतसंस्था ही राज्यातील एक मोठी पतसंस्था कशी बनेल याचा विचार करू, असे प्रतिपादन भाजपा गटनेते आणि मुंबई जिल्हा बँकेचे अध्यक्ष आमदार प्रविण देकर यांनी केले आहे. मोरे माऊली को-ऑप. क्रेडिट सोसायटीच्या घाटकोपर शाखेचे राष्ट्रीय महोत्सवी वर्ष व नवीन कार्यालयाचा उदघाटन सोहळा आज पार पडला. या कार्यालयाचे उदघाटन संस्थेचे संस्थापक सदसू दादामहाराज मोरे माऊली यांच्या हस्ते झाले. यावेळी भाजपा आमदार प्रविण देकर यांच्यासह आमदार सुनिल शिंदे, शरदचंद्र पवार राष्ट्रवादी पक्षाच्या मुंबई अध्यक्ष राखी जाधव, रा. जि. प.

भाजपा गटनेते आ. पविण देकरांचे प्रतिपादन

यक्ष : श्री. एकनाथ शंकर निकम (संस्थेचे अध्यक्ष) श्री. मान्यवर, सभासद, द्वितीयक यांचे सहर्ष उदघाटन करित आहोत. शुभेच्छूक : संचालक प्रबल व कर्मचारी

मोरे माऊली को-ऑप. क्रेडिट सोसायटीच्या घाटकोपर शाखेचे राष्ट्रीय महोत्सवी वर्ष व नवीन कार्यालयाचा उदघाटन सोहळा आज पार पडला. या कार्यालयाचे उदघाटन संस्थेचे संस्थापक सदसू दादामहाराज मोरे माऊली यांच्या हस्ते झाले. यावेळी भाजपा आमदार प्रविण देकर यांच्यासह आमदार सुनिल शिंदे, शरदचंद्र पवार राष्ट्रवादी पक्षाच्या मुंबई अध्यक्ष राखी जाधव, रा. जि. प.

काहीतरी करावे यासाठी पुढे येत नाही. कोकणातील जो जो माणूस चांगले प्रकल्प घेऊन येईल त्याला ताकद देण्याचे काम माझ्या जिल्हा बँकेच्या माध्यमातून करेन, असा विश्वासही देकरांनी यावेळी दिला. देकर पुढे म्हणाले की, आपल्या मातीतील उद्योजक तयार होईल ही भावना घेऊन आमच्यासारखी लोकं काम करतात यासाठी तुम्ही पुढे या. तुम्ही सर्वांनी

सुवर्ण महोत्सवी राज्य कुमार व मुली खो-खो सोलापूर, रत्नागिरी, नाशिकच्या दोन्ही संघाची विजयी सलामी

प्रतिनिधी
धाराशिव
सोलापूर, रत्नागिरी व नाशिक या संघांच्या कुमार व मुली संघाने सुवर्ण महोत्सवी ५० वी कुमार व मुली राज्य अजिंक्यपद व निवड चाचणी खो खो स्पर्धेची विजयी सलामी दिली. महाराष्ट्र खो-खो असोसिएशन व उस्मानाबाद जिल्हा खो खो असोसिएशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने ही स्पर्धा ३० ऑक्टोबरपर्यंत जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्थेच्या मैदानावर आयोजित केली आहे. रविवारी सुरु झालेल्या या स्पर्धेत सलामीच्या दिवशी सकाळच्या सत्रात सर्व सामने एकतर्फी झाले. सोलापूरच्या मुलांनी जालन्यावर २१-८ व मुलींनी बीडवर १७-५ असा एक डाव राखून दणदणीत विजय मिळविला. रत्नागिरीच्या मुलांनी लातूरचा १७-७ व मुलींनी नांदेडचा १९-६ असा एक डावाने धुव्वा उडवला. नाशिकच्या मुलांनी हिंगोलीला २६-४ तर मुलींनी नंदुबारला २०-४ असे एका डावाने नसवले. मुलींच्या गटात धाराशिव, जालना व मुलांच्या गटात सांगली, बीड यांनीही प्रतिस्पर्धी संघांवर शानदार विजय मिळविले.

आज चमकलेले खेळाडू
कुमार : अहिल्यानगर (मिच्छिंद्र वाघमारे, (३.१० मिनिटे संरक्षण व ६ गुण), रत्नागिरी (आशिष बालाडे ६ व ३ मिनिटे नाबाद), बीड (अभिषेक हिवाळे ३.५० मि. व २ गुण), सांगली (प्रेम दळवी १ मि.नाबाद व ८ गुण), सोलापूर (कृष्ण बनसोडे २.३५ मि. व ३ गुण), (शुभम चव्हाण, ३ मि. नाबाद व २ गुण).
मुली : सोलापूर (समुद्धी सुरवेस ४.२० मि.), (अनुका पवार, ५ गुण), रत्नागिरी (मृण्मयी नागवेकर ४.२० मि.), (युवा पालवे, ५ गुण) नाशिक (तेजल सहारे, ५.१० मि. व ५ गुण), धाराशिव (अश्विनी शिंदे, ३ मि. व ४ गुण), प्रणाली काळे (१.३० नाबाद, ३.३० व २ गुण).

अन्य निकाल :
कुमार : अहिल्यानगर विजयी विरुद्ध नांदेड २२-८ एक डावाने, बीड विजयी विरुद्ध परभणी १२-११ (७.३० मिनिटे राखून), सांगली विजयी विरुद्ध जळगाव २२-८ एक डावाने.
मुली : जालना विजयी विरुद्ध हिंगोली १२-२ एक डावाने, धाराशिव विजयी विरुद्ध परभणी १२-६ एक डावाने, पालघर विजयी विरुद्ध जळगाव १२-५ एक डावाने.

ज्येष्ठ रिपब्लिकन कार्यकर्ते देविदास भोईर यांच्या निधनाने आंबेडकरी चळवळीची हानी - ना. आठवले

प्रतिनिधी
मुंबई
रिपब्लिकन पक्षाचे कसारा विभाग अध्यक्ष आणि ज्येष्ठ रिपब्लिकन कार्यकर्ते देविदास भोईर यांच्या निधनाने आंबेडकरी चळवळीची मोठी हानी झाली आहे अशा शब्दांत रिपब्लिकन पक्षाचे राष्ट्रीय अध्यक्ष केंद्रीय सामाजिक न्याय राज्यमंत्री ना रामदास आठवले यांनी दिवंगत देविदास भोईर यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली वाहिली आहे. देविदास भोईर यांचे दीर्घ आजाराने व्याख्या 62 वर्षां दुःख निधन झाले त्यांच्या पश्चात पत्नी आणि दोन मुले आहेत. येत्या दि.4 नोव्हेंबर रोजी कसारा येथे दिवंगत देविदास भोईर यांची रिपब्लिकन पक्षातर्फे जाहीर श्रद्धांजली सभा आयोजित करण्यात येत असून या जाहीर श्रद्धांजली सभेस ना रामदास आठवले उपस्थित राहणार आहेत. दिवंगत देविदास भोईर हे आंबेडकरी चळवळीत भारतीय दलित

पँथर पासून कार्यरत होते.दलित पँथर पासून त्यांनी माझ्या नेतृत्वावर विश्वास ठेऊन आयुष्यभर मला एकनिष्ठपणे साथ दिली. भारतीय दलित पँथर नंतर रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया चे कसारा विभाग अध्यक्ष होऊन अनेक वर्षे त्यांनी माझ्या नेतृत्वात काम केले. देविदास भोईर सरखे कार्यकर्ते माझ्या पाठीशी एकनिष्ठपणे उभे राहिल्याने माझे नेतृत्व दिल्ली च्या तळा पर्यंत पोहोचले. रिपब्लिकन पक्षाचेच नव्हे तर संपूर्ण आंबेडकरी चळवळीची मोठी हानी झाली आहे अशी शोकभावना ना.रामदास आठवले यांनी व्यक्त केली.

मुंबईमध्ये फुटपाथवर राहणाऱ्या एका इसमाची सात वर्षांनंतर खूनाच्या गुन्ह्यातून निर्दोष मुक्तता

प्रतिनिधी
मुंबई
२४ मे २०१७ रोजी पेट्रोलिंग करत असताना पोलिसांना एक इसम रक्ताच्या थारोळ्यात रोशन टोंकीज, गिरगाव समोरील फुटपाथ वर सापडला. दवाखान्यात दाखल केले असता उपचारदरम्यान त्याचा मृत्यू झाला त्यानंतर भारतीय दंड संहिता कलम ३०२ अंतर्गत खूनाचा गुन्हा नोंद करण्यात आला व तपासादरम्यान आरोपी गोविंद हरिजन यास सरदर इसमाच्या खूनाचा आरोपात अटक करण्यात आली. पोटापाण्यासाठी मुंबई शहरात आलेल्या व फूटपाथ वर राहून आपला दैनंदिन कामकाज करणाऱ्या गोविंद याची गरीबीची परिस्थिती असल्यामुळे तो वकील लावू शकला नाही. दर्द से हम दर्द तक संस्थेच्या वकिलांना तो आर्थर रोड कारागृहात भेटण्यास, संस्थेमार्फत ऍडव्होकेट गणेश नागरगोडे यांनी त्याची केस चालवली व त्याची

'दर्द से हमदर्द तक' संस्थेच्या सहकार्याने आरोपी सुटला

निर्दोष मुक्तता झाली. ही केस परिस्थितीत न्याय पुराव्यावर आधारित केस होती त्या केस मध्ये आरोपीच्या कपड्यांवर मृताचे रक्त मिळाल्याचे निष्कर्ष कोर्टाने काढला परंतु या व्यतिरिक्त कुठलीही बाब आरोपी विरोधात प्रोसिक्युरर सिद्ध करू शकले नाही असे निष्कर्ष कोर्टाने नोंदवले. विशेष म्हणजे या केस मध्ये मयत व्यक्ती कोण होता ही बाब सरकारी पक्ष सिद्ध करू शकले नाही व खुनाचे कारण काय हे सुद्धा केस संपेपर्यंत स्पष्ट झाले नाही. आरोपीच्या वतीने बचाव पक्षाने असे सांगितले की मराठी न येत असलेल्या, रस्त्यावर राहणाऱ्या गरीब व्यक्तीला या केस मध्ये पोलिसांनी जेल तुरुंग व त्याच्या विरोधात खोटे पुरावे उभा करण्याच्या प्रयत्न केला. आरोपीच्या अटके बद्दल सर्वोच्च

अणुशक्तीनगर, चेंबूर विधानसभा मतदारसंघासाठी डॉ. हीरा लाल केंद्रीय निवडणूक निरीक्षक

प्रतिनिधी
मुंबई
महाराष्ट्र विधानसभा सार्वत्रिक निवडणूक-2024 साठी भारत निवडणूक आयोगाकडून 172- अणुशक्तीनगर आणि 173- चेंबूर विधानसभा मतदारसंघासाठी डॉ. हीरा लाल (भा.प्र.से 2009) यांची केंद्रीय सर्वसाधारण निवडणूक निरीक्षक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. डॉ. लाल हे उत्तर प्रदेश शासनात जलसंपदा विभागाचे विशेष सचिव तसेच ग्रेटर शारदा सहाय्यक कमांडर पॅरिया डेव्हलपमेंट अथॉरिटीचे अध्यक्ष आणि प्रशासक आहेत. जनतेला सुशासन देण्यासाठी माहिती तंत्रज्ञान सक्षम सेवांचा वापर करून विविध पदांवर यशस्वीपणे प्रशासन चालवण्याचा डॉ. लाल यांचा

दांडगा अनुभव आहे. लोकसभा निवडणूक-2024 मध्ये सामान्य निरीक्षक म्हणून डॉ. लाल यांनी लोकसभा मतदारसंघ 6-आनंदपूर साहिब, रूपनगर, पंजाबमध्ये 'प्रिन इलेक्शन' मॉडेल विकसित केले आहे. डॉ. लाल सध्या मॉडेल गावचे मानद मार्गदर्शक देखील आहेत. बांदा येथील जिल्हा दंडाधिकारी म्हणून त्यांनी लोकप्रिय केलेल्या विकासाच्या प्रयोगांवर आधारित, मॉडेल गाव ही त्यांची संकल्पना आहे. वातावरणातील बदलांवरील त्यांचे कार्य उल्लेखनीय ठरले असून हवामान बदलासाठी ग्राउंड अॅक्शन लीडर म्हणून, डॉ. लाल यांनी हवामान बदलामुळे होणारी हानी कमी करण्यासाठी किफायतशीर, अमलात आणण्यास सारे उपाय विकसित केले आहेत.

दिवाळीतील टिकल्या वाजविण्याची जुनी दुर्मीळ साधने!

मुंबईतील जुन्या चाळींमध्ये साजरी होणारी पूर्वीची दिवाळी म्हणजे आठवणींची एक सुंदर कुपी! ती जितकी जुनी तितका त्याचा सुगंध न्यारा! गेल्या पिढ्यांमधील मुंबईच्या मध्यमवर्गीय चाळीतील दिवाळीची गमत, उत्साह, त्यात पाळले जाणारे रीतिरिवाज, लोकांचे स्वभाव, तुटपुंजी साधने, अमाप उत्साह, अकृत्रिम जिवंतपणा सगळे काही अजबच होते. दिवाळी ही फराक, फटाके, रांगोळ्या, नवे कपडे, आकाशकंदील, किल्ले बनविणे, ओवाळणी अशा अनेक धार्मिक - सामाजिक गोष्टींनी ठासून भरलेली असे.

लेखक
मकरंद करंदीकर

फटाके वाजवणे हे अनेकदा सामूहिक असायचे. मग एखाद्या फटाक्यावर पत्र्याचा उबा उपडा घालणे, एंटेम बॉम्बची वात उदबत्तीने ४ / ४, ५ / ५ वेळा वाकून लावणे, वाजलेल्या फटाक्यांमधील चित्रे कचऱ्यातून शोधणे, न वाजलेले फटाके शोधणे इत्यादी गोष्टी पुढची पिढी शिकून घेत असे. पण त्यावेळी आक्रस्ताळे फटाके वाजवण्याची प्रथा फारशी नव्हतीच. केपा / टिकल्या, लवंगी फटाके, भुईचक्र, सुदर्शन चक्र, त्रिकोणी छोटे अनार असे (आजच्या तुलनेत) सांत्विक सोजवळ फटाके वाजविले जात असत. तेव्हा केपा / टिकल्या वाजविण्याची अनेक हत्यारे सरसकट उपलब्ध होती. सुमारे ५०/६० वर्षांपूर्वी अगदी दगावर दगड आपटून टिकल्या वाजविण्याची "अश्मयुगीन" आणि छोटीया

हातोडीने वाजविण्याची " लोहयुगीन " हत्यारे उपलब्ध होती. नंतर आधुनिक समजल्या जाणाऱ्या पिस्तुलापर्यंत अनेक वस्तू वापरल्या जात असत. आज या सर्व वस्तू जवळ जवळ अदृश्य झाल्या आहेत. माझ्या संमहातील याच गोष्टी आज आपण पुन्हा एकदा पाहणार आहोत.

सोबतच्या पहिल्या फोटोतील राक्षसाच्या तोंडात एक टिकली ठेऊन वरचा दोरा ओढल्यावर ते तोंड बंद होत असे. नंतर ते जमिनीवर आ प ट ट या व र आतील टिकली फुटून आवाज येत असे. नंतरच्या फोटोतील यंत्रातील पत्र्याच्या पट्टीवर दोन विलपा सिंगने एकमेकात अडकविलेल्या असत. पुढे टिकली ठेऊन मागची विलप ओढली की पुढची विलप सुटून टिकलीवर आदळत असे. एक नावीन्य म्हणून या पट्टीला असलेली शिडीही वाजविता येत असे. पुढील फोटोमध्ये दाखविलेल्या लोखंडी चिमट्याच्या टोकाना खल व बऱ्यासारखी सोय असे. यातील खलामध्ये केपे घालून वरील बत्ता त्यावर दाबून हा चिमटा जमिनीवर आपटल्यावर मोठा आवाज होत असे. पुढचे यंत्र म्हणजे चक्क एक छोटेसे (दळणाचे) जाते आहे. या जात्याची वरची पाळ उचलून खालच्या पाळीवर एक किंवा अधिक टिकल्या ठेवल्या की वरची पाळ वजनामुळे आपोआप खालच्या पाळीवर बसत असे. मधोमध बांधलेला दोरा धरून हे जाते जमिनीवर आपटले की आतील सर्व टिकल्या एकाचवेळी फुटून मोठा आवाज येत असे. यानंतर आलेली पिस्तुले म्हणजे मोठा कौतुकाचा विषय होता. आधीच्या पिस्तुलातून एकेक टिकली वाजवण्याची सोय होती. पण या पिस्तुलात टिकल्याचा रोल घालण्याची व्यवस्था होती. एकदा फायरिंग सुरू केले की १०/१५ टिकल्या लागोपाठ फोडात येत असत. सहाऱ्या फोटोत त्यावेळी लोकप्रिय असलेली पितळी आपटण्याची राक्षसमुखे पाहायला मिळतात. त्यावेळी टिकल्या फोडण्यासाठी सहज मिळणारे मोठ्या आकाराचे नटबोल्स सातत्या फोटोत पाहता येतात. आठव्या फोटोतील हवेत फेकल्यावर जमिनीवर आदळणारी प्लॅस्टिकची रॉकेट्स आहेत. शेवटच्या फोटोमध्ये दोन "अश्मयुगीन व लोहयुगीन" अशी खूप "आदिम" हत्यारे पाहता येतात. जमिनीवर ठेवलेली टिकली छोटीया दगडाने किंवा छोटीया हातोडीने फोडली जात असे. या सर्व प्रकारात टिकली फुटताना त्याची ठिणगी हातावर उडू नये म्हणून लांब दोरा, लांब मूठ इत्यादी काळजी घेतली जात असे.

दिवाळीतील एखाद्या संध्याकाळी उगाचच हे जुने सर्व आठवते. स्मृतीची कुपी अचानक उघडते. जुनी दिवाळी समोर अधिक आनंदाने नाचू लागते. खूप झगमगाटतील नवीन दिवाळी उगाचच फिकट वाटायला लागते. तेवढ्यात जवळच एखादा मोठा एंटेम बॉम्ब फुटतो... आणि आपण धाडकन पुन्हा एकदा नव्या दिवाळीत झगमगायला लागतो.

सुविचार आयुष्यात कुठल्याही परीस्थितीत सुखी राहण्याचा प्रयत्न करा, दुःखी राहिल्याने उद्याचे प्रॉब्लेम सुटणार नाहीत उलट आजचे सुख सुद्धा निघून जाईल.

वृत्तमानस विविध मुंबई, सोमवार, २८ ऑक्टोबर २०२४

आकाशकंदीलाचा कारखाना

म्हणून तहान भागली ! " " मुलाने आमच्या नगरात सरकारने इमारत बांधायला घेतली आहे, नवीन घर मिळाले की जाणार आम्ही नवीन घरात राहायला, तोपर्यंत इथे राहाणार. उद्या सामान लागले की या सगळ्यांनी . " " रुपालीच्या आई सगळ्यांना म्हणाल्या. रात्रीचे आठ साडेआठ वाजले होते,सर्व मुले आपापल्या घरी परतली . दुसऱ्या दिवशी मात्र सर्वांना रुपालीची आठवण आली,मग काय मुलामुलींची टोळी दादोबा चाळीत राहायला आलेल्या नवीन पाहुणीला भेटायला एकत्र गेले. रुपालीच्या घराजवळ आले तर रुपालीची आई बाबा,रुपाली सर्व जण बसून जाडसर कागद मुडपत होते,त्याला गोंद लावून चिकटवत होते.रुपालीच्या बाबांच्या हातात एक धारदार कटर होता,ते काळजीपूर्वक पण सराईतपणे काई पेपर,ब्राईट पेपर, नक्षीदारपणे लाकडाच्या हातोडीने ठोकत होते, " रुपालीची आई आणि बाबाच खरे महत्वाचे

लेखक प्रशांत कुळकर्णी

" काका काकी आता आम्हाला दिवाळीची सुट्टी आहे आम्ही सर्व मुलेमुली सुद्धा येऊ का तुमच्या आकाशकंदीलाच्या कारखान्यात मदत करायला?" चिराग टाळ्या पिटत विचार लागला. " अरे मुलांनो लहान मुलांकडून काम करून घेता येत नाही .बालकामगार ठेवणे म्हणजे सरकारचे नियम मोडणे, लहान मुलांकडून काम करून घेणे म्हणजे अपराध आहे,तो आम्ही कसा करणार ?" रुपालीचे बाबा म्हणाले. " अहो काका आम्ही पगार नाही मागणार ! नाही पैसे घेणार ! हातात कातर,कैची,सुरी कटर,चाकू काहीच घेणार नाही, कागदाच्या घड्या मोडून देणार आणि मदत करणार,जशी रुपाली तुमची मुलगी तुम्हाला मदत करते तसेच आम्ही शिवाजी नगरातील मुले तुम्हाला मदत करणार." धिरज म्हणाला. "पण काकी पालघरच्या आश्रम शाळेत, वनवासी शाळेत कंदील वाटण्यासाठी आम्ही येणार हाच हवा आहे आम्हाला पगार !" उषा म्हणाली. त्या दिवसापासून शिवाजी नगरातील मुले रुपालीच्या घरी आकाशकंदीलाच्या कारखान्यात जमा होऊ लागले, लहान मुलांच्या मदतीने खूप खूप आकाश कंदील तयार झाले.रुपालीचे बाबांनी सगळ्यां मुलांना एका मोटारीतून पालघरला गेले. शिवाजी नगराच्या मुलांनी आपल्या घरून करंठ्या,लाडू चकल्या नेल्या होत्या. पालघरला वनवासी शाळेत आकाशकंदील वाटले, मुलांच्या आईवडिलांनी पाठवलेली मिठाई आश्रम शाळेत वनवासी शाळांमध्ये आणि वनवासी पाड्यात वाटली . तेथील मुलांसोबत सहभोजन केल्यानंतर सगळी मुले घरी आली. रुपालीच्या बाबांनी शिवाजी नगरातील मुलांच्या मदतीने तयार झालेले आकाशकंदिल प्रत्येक घराघरात वाटले.अशी दिवाळीची सुट्टी कामी आली.

नीलकेतू आणि तेनालीरामची गोष्ट

एकदा राजदरबारमध्ये नीलकेतू नावाचा एक प्रवाशी राजा कृष्णदेवराय यांना भेटायला आला. राजाच्या सेवकांनी राजाला याची सूचना दिली. राजा ने नीलकेतूला भेटायची परवानगी दिली. हा प्रवासी सडपातळ होता. तो राजा समोर आला आणि म्हणाला महाराज मी नीलदेशचा नीलकेतू आहे. व वेळी मी विश्वभ्रमण करिता निघालो आहे. सर्व जागेचे भ्रमण केल्यानंतर मी इथपर्यंत पोहचलो आहे. राजाने त्याचे स्वागत करीत शाही अतिथी म्हणून घोषित केले. राजा कडून मिळालेला मानसन्मान पाहून प्रवासी खुश झाला व म्हणाला की, महाराज मी त्या जागेला ओळखतो. जिथे खूप सुंदर परी राहतात. मी माझ्या जादूच्या शक्तीने त्यांना इथे बोलवू शकतो. नीलकेतूचे बोलणे ऐकून राजा म्हणाला, याकरिता मला काय करावे लागेल. नीलकेतू ने राजाला रात्री तलावाजवळ येण्यास सांगितले. व नीलकेतू राजास म्हणाला की, त्या जागेवर मी पारींना नृत्य करण्यासाठी बोलवू शकतो. नीलकेतूचे म्हणणे ऐकून राजा रात्री घोड्यावर बसून निघाला.

तलावाजवळ पोहचल्यानंतर जुन्या किल्ल्याजवळ नीलकेतूने राजाचे स्वागत केले. व म्हणाला महाराज मी सर्व व्यवस्था केली आहे परी आतमध्ये आहे. राजा नीलकेतू सोबत मध्ये जाऊ लागले. त्यावेळी राजाला आरडाओरडा ऐकू आला. राजाने पहिले तर सैन्याने नीलकेतूला बांधले होते. हे पाहून राजा म्हणाला की, हे काय सुरू आहे. तेव्हा किल्ल्यातून तेनालीराम बाहेर येऊन म्हणाले की, महाराज मी तुम्हाला सर्व सांगतो. तेनालीराम ने राजाला सर्व सांगितले की, हा नीलकेतू एक रक्षा मंत्री आहे आणि महाराज किल्ल्यामध्ये काहीही नाही. हा नीलकेतू तुम्हाला जीवे मागणार होता. राजा ने तेनालीरामला आपला जीव वाचवला म्हणून धन्यवाद दिला. व राजा म्हणाले की, तेनालीराम हे तुला कसे काय समजले. राम ने राजाला खरे सांगितले की, महाराज दरबारात जेव्हा नीलकेतू आला होता तेव्हाच मला संशय आला व मी समजून गेलो व नीलकेतूच्या मागावर सैन्य पाठवले. जेव्हा नीलकेतू तुम्हाला मारण्याची योजना बनवत होता. तेनालीरामच्या हुशारीमुळे राजाने तेनालीरामला धन्यवाद दिले.

मनोरंजक शब्दकोडे

१	२	३	४	५	
		६	७		
१२	१३	१४	१५		
	१६		१७		
१८		१९	२०		
२१		२२	२३		
२४		२५	२६	२७	२८
	२९	३०			
३१	३२	३३	३४		
	३५				

आडवे शब्द :
१) प्रसिद्ध असे एक कव्वाली गायक ३) पार्श्वगायक - ए.आर. xxxxx ७) पंच ८) शिल्लकीतील पैसे खर्च करणे ११) मनाची निश्चिती १२) तलवारीचा एक प्रकार १४) दरबाराशी संबंधित १६) सौर्य २०) इरादा, उद्देश २१) हत्याराची तीक्ष्ण कड २२) युक्ती २३) नशीब (इंग्रजी) २४) एक फूल २५) कविता करणारा २७) धंड २९) विल्लेवाट, व्यवस्था ३१) दर्पण ३३) मार्ग ३४) एक बैठा खेळ ३५) उग्र ३६) पुरुर्यासाठीची एक पदवी

उभे शब्द :
१) ज्याला कुणीही शत्रू नाही असा २) नांगराचे लोखंडी पाते ४) मापून निश्चित केलेले परिमाण ५) एक संत ६) अर्क ८) विनोद खनाचा एक सिनेमा ९) गणपतीचे आवडते खाद्य १०) भौती १३) एक उंची वस्तू १५) अस्तल १७) लोमी व्यक्ती १८) सर्वत शूरवीर १९) गोंधळ २०) घाण २१) दसरा २६) करंगळी आणि अंतःस्थाने मोजलेले अंतर २८) तळबा ३०) प्रश्न ३१) वर्तमानात दर्शविणारा दिवस ३२) साहित्य, साधने ३४) सावकार

चैत्रातील ५ फरक ओळखा

चित्र रंगवा

बाल चित्ररंग

ओजल पांडे
सेंट मेरी हायस्कूल मुलुंड (५)

चला चित्र शिकूया

स्टाईल मारो

वेदिका घाडीगांवकर